Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 39 (709) 28 ВЕРАСНЯ 1969 г. ЦАНА 60 гр.

БГКТ

У БЕЛЬСКІМ АДДЗЕЛЕ БГКТ

8 верасня 1969 года ў Бельскім аддзеле БГКТ адбылося чарговае пленарнае пасяджэнне Праўлення аддзела з удзелам прадстаўнікоў Павятовага камітэта ПАРП і Аддзела асветы і культуры ППРН. У пасяджэнні ўдзельнічала 17 асоб (на 20-ціасабовы склад Праўлення).

На парадку дня стаялі наступныя справы: 1) заданні Бельскага аддзела на месяцы кастрычнік — снежань гэтага года; 2) абмеркаванне спраў, звязаных з нарадай настаўнікаў беларускай мовы і загадчыкаў пачатковых школ Бельскага павета; 3) разгляд спраў, якія датычаць правядзення нарады старшынь гурткоў БГКТ Бельскага павета; 4) вырашэнне шэрагу праблем, звязаных з самадзейным мастацкім рухам у павеце.

Пасяджэнне прайшло ў працавітай атмасферы. Праўленне прыняло рашэнне правесці нараду настаўнікаў беларускай мовы і загадчыкаў пачатковых школ супольна з Аддзелам асветы і культуры ППРН і прысвяціць яе такім справам, як: 1) сучасны стан навучання беларускай мовы ў пачатковых школах павета — дакладчыкам будзе працаўнік Аддзела асветы; 2) асаблівасці навучання беларускай мовы ў спалучаных класах — з дакладам выступіць загадчык школы ў Дзяніскax — М. Антанюк; 3) настаўнік беларускай школы — арганізатарам самадзейнага мастацкага руху ў сваім асяроддзі — дакладчык — прадстаўнік ГП БГКТ. Нараду плануецца правесці ў другой палавіне кастрычніка.

Нараду старшынь гурткоў БГКТ вырашана прысвяціць: 1) абмеркаванню дагэтуляшніх дасягненняў у працы гурткоў, 2) іх задачам і метадам працы ў асенне-зімовы перыяд 1969/70 г.г., 3) абмеркаванню спраў, звязаных з самадзейным мастацкім рухам у гуртках. Нараду мяркуецца правесці ў пачатку лістапада.

Праўленне рашыла правесці супольна з Аддзелам асветы і культуры ППРН беларускія дэкламатарскі і чытальніцкі конкурсы для моладзі пачатковых школ.

Абмеркавана таксама справы, звязаныя з паляпшэннем працы Бельскага беларускага хора.

З задавальненнем Праўленне сцвердзіла павелічэнне колькасці членаў БГКТ у павеце ў апошні час на 250 чалавек і сарганізаванне новага гуртка БГКТ пры Бельскай ЦэПэЛ-лі.

Вёў пасяджэнне старшыня Бельскага аддзела БГКТ, дырэктар Бельскага беларускага ліцэя — мгр Мікалай Гайдук.

(мг)

СУСТРЭЧА З КІРАЎНІЦТВАМ КУРАТОРЫІ

11 верасня ў памяшканні ГП адбылася сустрэча з кіраўніцтвам Куратoрыі беластоцкай школьнай акругі — куратарам Эдвардам Крынскім, начальнікам прафесіянальнага школьніцтва Збігневам Дамброўскім (ён прысутнічаў як старшыня нацыянальнай камісіі пры Ваяводскім камітэце ПАРП) і начальнікам плана і бюджэта кураторыі — Уладзімірам Мялешкам. У размовах, якія адбыліся ў вельмі сардэчнай і цёплай атмасферы, ад імя Беларускага таварыства бралі ўдзел старшыня ГП Міхась Хмялеўскі і сакратар Янка Зенюк.

Абмяркоўваліся асветныя справы, а ў тым ліку і неабходнасць паклікання да жыцця секцыі беларускага школьніцтва пры акруговым метадычным цэнтры. Пастаноўлена таксама ў лістападзе супольна арганізаваць сустрэчу ўсіх выкладчыкаў беларускай мовы (свайго роду з'езд настаўнікаў) з кіраўніцтвам Галоўнага праўлення БГКТ і з кіраўніцтвам кураторыі на чале з куратарам Эдвардам Крынскім.

(мс)

РАЗМАЎЛЯЕМ З САКРАТАРОМ ГП БГКТ

Заказі і пачатку новага культурна-асветнага года звярнуліся мы да сакратара Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства сябра Янкі Зенюка з некалькімі пытаннямі:

— Сябра сакратар, што будзе асноўным у набліжаючымся асенне-зімовым сезоне?

— Маем не малыя дасягненні ў аматарскім руху. Справа ў тым, каб яго дасканаліць, дапамагаць у пошуках новых, больш сучасных форм. Неадкладным заданнем з'яўляецца належны інструктаж калектываў мастацкай самадзейнасці. Спецыялістаў паспрабуем знайсці ў Ваяводскім і павятовых дамах культуры і іншых культурных арганізацыях і ўстановах. Асаблівую ўвагу думаем звярнуць на планаванне дзейнасці ў Таварыстве, ад Галоўнага праўлення — да гуртка. Трэба так паставіць, каб планы тэтыя не былі адарваны, але выходзілі з патрэб асяроддзя.

— У свой час у БГКТ ішла бурлівая дыскусія на тэму дзейнасці гурткоў БГКТ. Указвалася, між іншым, на адсутнасць нейкай праграмы дзейнасці гурткоў і на нездавальняючы стан іх працы. Што вы на гэта?

— Справа не ў праграме ў даслоўным гэтага слова значэнні. Справа ў тым, каб дзейнасць гэтая была сапраўды дзейнасцю гурткоў БГКТ, а не дзейнасцю арганізаванай штатнымі працаўнікамі таварыства. Калі так будзе, гурткам не трэба будзе накідаць ніякай праграмы. Кожны гурток зможа знайсці ў сваёй вёсцы шмат спраў, якія патрабуюць развязкі дарогаю супольнага грамадскага дзеяння. Найчасцей гурток БГКТ абмяжоўваецца да вядомых здаўна форм культурнай дзейнасці, як арганізаванне рознага тыпу мастацкіх

аматарскіх гурткоў. Кожная вёска мае аднак свае ўласныя праблемы: будова аб'ектаў культурнага жыцця, справа тэхнічнага прагрэсу вёскі і ўвядзення новых метадаў гаспадаравання, павышэння сельскагаспадарчай прадукцыі, праблема арганізацыі адпачынку і г.д.

— Што можна сказаць аб планах асветнай працы ў гуртках БГКТ?

— Перш за ўсё павінна яна быць мадэрнізавана — павінна быць больш сучаснай і атракцыйнай. Напрыклад: трэба абавязкова выкарыстаць у асветнай працы тэлевізійныя праграмы. Глядзяць, скажам, тэлевізійную праграму на сельскагаспадарчыя тэмы, а потым праводзяць дыскусію і робяць вывады

Працяг на стар. 4

НА ЗАВОДЗЕ І Ў ПАВЕЦЕ

Першае, што кідаецца ў вочы, гэта квітнеючыя ружы. Чырвоныя, жоўтыя, крэмавыя. Займаюць увесь панадворак. Каляровыя кусты растуць побач тратуараў, вытаптаных сцежак. Можа гэта таму, што больш 35 працэнтаў калектыву завода складаюць жанчыны, захопленыя кветкамі, можа і мужчыны гэтай схільнасці набралі.

Гайнаўскі завод драўніннай прамысловасці адносіцца да багацеяў у краіне і мае ў маштабе Гайнаўкі вялікае значэнне. Цяперашні ўзровень вырабаў гэтага завода ставіць яго ў чарзе перадавых вытворцаў дрэваапрацоўчай прамысловасці. Завод высылае 30 працэнтаў вырабаў за граніцу, у тым таксама і ў капіталістычныя краіны. Дасягненні калектыву завода з'яўляюцца бясспрэчнымі. Аднак гэта не абазначае, што былі выкарыстаны ўсе магчымасці далейшага ўзросту прадукцыі пры існуючым вытворчым патэнцыяле.

Дыскусія над матэрыялам V з'езда сталася размовай аб уласных праблемах, унутры завода. Над лепшай арганізацыяй прадукцыі, палепшаннем якасці вырабаў, над дасягненнямі ўрэшце, бо 50-гадовая гісторыя завода не прайшла бескалярова. Нешта было зроблена, удасканалена, зменны калектыў нейк стабілізаваўся, завод разбудаваўся, рабочых пастаянны лік 1.200 чалавек, а прадукцыя ўзрастае. Яшчэ 4 гады таму выходзіла з завода вартасць прадукцыі 130 млн. зл. у год — цяпер звыш 180 млн. зл. На працягу апошніх 5 гадоў вартасць прадукцыі на 1 рабочага павысілася на 36 тысяч зл.

ЁСЦЬ ЯШЧЭ РЭЗЕРВЫ

А ці можна яшчэ лепш, яшчэ больш? Можна. Дадатковыя прадукцыйныя абавязацельствы прынятыя ў гонар 25 гадавіны ПНР склалі суму 3,5 млн. зл. Зараз выканана ўжо 3,7 млн. зл.

Бо рэзервы, калі іх шукалася ўчціва, былі. Нават у самай арганізацыі працы. Гэтае сцверджанне з'яўляецца вынікам праведзенага комплекснага аналізу датагачасных метадаў гаспадарання. У святле пастаноў V з'езда і II пленума пераанлізавана дакладна нанесеныя інвестыцыйныя выдаткі і атрыманыя прадукцыйныя эфекты.

Гэтая гаспадарская ацэнка становішча вынікае са зразумення рангу завода ў сістэме гаспадаркі краіны, у фармаванні напр. матэрыяльнага балансу. Прыведзеныя ўжо ва ўступе велічыні найлепш акрэсліваюць патрэбу гаспадарлівасці, як найбольш эфектыўнага выкарыстання трывалых сродкаў.

— Вырабляем інвестыцыйнае дабро, — падкрэсліваюць таварышы з гайнаўскага завода, — занадта моцна абцяжар-

Працяг на стар. 4

Прадукцыя «Ляўкова — I». Фота Цаф — Сянько

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

 СВЕТ **БССР** **ПОЛЬШЧА** **ВАЯВОДСТВА**

24 СЕСІЯ ААН

У Нью-йоркскай штаб-кватэры ААН адкрылася 24-я сесія Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. У яе рабоце прымаюць удзел прадстаўнікі 126 дзяржаў — членаў ААН, якім трэба будзе абмеркаваць 104 пытанні, ужо ўключаных у парадак дня.

У выніку тайнага галасавання старшынёй 24-ай сесіі Генеральнай Асамблеі была выбрана намеснік дзяржаўнага сакратара Ліберыі пані А. Брукс.

У сваім выступленні А. Брукс выказалася за ўмацаванне Арганізацыі Аб'яднаных Нацый у якасці інструменту міру і супрацоўніцтва паміж народамі. ААН, сказала яна, знаходзіцца ў вялікім даўгу перад чалавецтвам, і задача ўсіх дэлегацый заключаецца ў тым, каб дзейнічаць у адпаведнасці з інтарэсамі народаў, у імя міру і прагрэсу.

У ФРАНЦУЗСКІМ ПАРЛАМЕНЦЕ

У мінулым тыдні адбылося галасаванне па пытанню аб давер'і ўраду. За давер'е пададзена 369 галасоў, супраць — 85, 8 дэлегатаў устрымалася, 15 дэлегатаў не прымалі ўдзелу ў галасаванні. Такім чынам урад, які сам выступіў з ініцыятывай вотуму давер'я, дабіўся сваёй мэты.

Хоць урад і дабіўся вотуму давер'я у Нацыянальным сходзе, паводле прызнання саміх жа ўрадавых лідэраў, поспех або няўдача «новага курса» ў канчатковым выніку будуць залежаць ад таго, ці падтрымаюць яго масы француза́ў. Апошнія паведамленні аб уключэнні ў забастовачную барацьбу ўсё новых катэгорый працоўных не даюць уладам асаблівых падстаў для аптымізму.

У СССР

ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР прынялі пастанову «Аб арганізацыі падрыхтоўчых аддзелаў пры вышэйшых навучальных установах». Аддзелы пакліканы з думкаю аб запаўненні рабочай і сялянскай моладзі лепшага старту, калі яна стараецца быць прынята ў ВНУ.

ПРАПАНОВЫ

Старшыня савецкай дэлегацыі на 24-ю сесію ААН міністр замежных спраў А. Грамыка накіраваў генеральнаму сакратару ААН У Тану пісьмо, у якім ад імя савецкага ўрада звяртаецца з просьбай аб уключэнне на парадку дня 24-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН праблемы ўмацавання міжнароднай бяспекі як справы важнай і неадкладнай. У сувязі з гэтым міністр А. Грамыка перадаў да разгледжання 24-й сесіі праект «Звароту да ўсіх дзяржаў свету» ў справе ўмацавання міжнароднай бяспекі.

Міністр Грамыка пераказаў таксама генеральнаму сакратару ААН У Тану пісьмо ўрадаў БССР, Балгарыі, Венгрыі, Манголіі, Польшчы, Румыніі, Савецкага Саюза, УССР і Чэхаславакіі.

У гэтым пісьме вышэй выказаныя дэлегацыі просяць аб упісанне да парадку дня 24-й сесіі ААН як важнай і неадкладнай справы «Аб заключэнні Канвенцыі аб забароне апрацоўкі, прадукцыі і запасаў хімічнай і бактэрыялагічнай (біялагічнай) зброі і яе ўжывання».

А. К.

ЗАЦВЕРДЗІЎ

Савет Міністраў Беларускай ССР зацвердзіў дэлегацыю Беларускай Рэспублікі на XXIV сесію Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацыяў у Нью-Йорку. Дэлегацыю ўзначальвае міністр замежных спраў Беларускай ССР А. Гурыновіч.

БЯРЭСЦЯ

На тэрыторыі Валынскага ўмацавання Брэсцкай крэпасці-героя вядуцца археалагічныя раскопкі. Тут выяўлены насланні драўляных жылых і гаспадарчых пабудоў, што, як мяркуюць, былі пабудаваны ў XI—XIII стагоддзях, прадметы хатняга ўжытку, упрыгожанні. Раскопкі дадуць магчымасць удакладніць час зараджэння старажытнага беларускага Бярэсця.

БЕЛАРУСАЎ

Мінск наведаў Герой Савецкага Саюза, доктар геаграфічных навук Міхал Астрэйкін, які больш 40 гадоў займаецца дасследваннем Паўночнага і Паўднёвага полюсаў. На яго рахунку 19 арктычных і 3 антарктычных экспедыцый. Сярод палярнікаў Астрэйкін назваў шмат беларусаў. Гэта вучоныя — прафесар А. Гірэ, Е. Караткевіч, лётчык П. Маскаленка і іншыя.

БАРАНАВІЧАХ

У Баранавічах адбыўся сумесны пленум гарадскога камітэта і раённага камітэта камсамола, на якім абмеркавана пытанне: «Камсамол — сельскай школе».

РАСЦЕ

Расце колькасць краін, у якія адпраўляе свае магутныя машыны Беларускі аўтазавод. Нядаўна ў доўгі спіс іх пакупнікоў трапіла Замбія. Туды адпраўлена першую партыю самазвалаўволатаў.

Атрымалі новыя самазвалы і старыя заказчыкі — Алжыр, Турцыя і Германская Дэмакратычная Рэспубліка.

МЕДЫЦЫНСКАЙ

Аддзяленне медыцынскай кібернетыкі арганізавана пры Беларускім навукова-даследчым інстытуце санітарыі і гігіены. Тут ствараецца вылічальны цэнтр. Машынавая апрацоўка медыцынскіх даследванняў дазволіць апрацоўкі і беспамылкова атрымліваць звесткі аб стане здароўя працоўных рэспублікі, планаваць будаўніцтва медыцынскіх устаноў і падрыхтоўку кадраў лекараў і іншых медыцынскіх работнікаў.

ГАРБАЦЭВІЦКУЮ

За дасягнутыя поспехі ў навучанні і выхаванні вучняў і ў сувязі са 100-годдзем з дня заснавання ўзнагароджана Гарбацэвіцкую сярэднюю школу Бабруйскага раёна Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

«РАДАСЦЬ»

У Міжнародным фестывалі фальклорнага мастацтва ў Францыі прыме ўдзел брэсцкі маладзёжны народны ансамбль «Радасць».

Створаны сем гадоў таму назад танцавальны калектыў здабыў усеагульнае прызнанне. За гэты час ансамбль даў каля пяцісот канцэртаў — таксама па-за граніцамі Беларусі: у Львове, Ужгарадзе, на Люблінішчыне ў Польшчы, у Чэхаславакіі. У Францыі першыя выступленні калектыву адбудуцца ў Эльзасе і Латарынгіі, затым у Парыжы.

(ся)

ЛІСТ

Сакратарыят ЦК партыі апублікаваў ліст да ўсіх членаў партарганізацый ва ўсёй краіне. Ліст дае ацэнку дагэтуляшняй рэалізацыі пастаноў II пленума партыі і вызначае далейшыя напрамкі працы ў гэтай галіне. У лісце сцвярджаецца, што ў практычнай рэалізацыі пастаноў ЦК партыі наступілі апазненні і занядбанні і таму ўсе партыйныя арганізацыі павінны неадкладна прыняць неабходныя меры дзеля іх выпраўлення. Праекты 5-гадовага плана павінны быць закончаны найпазней да 1 лістапада гэтага года. Аналіз датагачаснай рэалізацыі пастановы II пленума паказаў, што датагачасныя намаганні дзеля лепшага выкарыстання прадукцыйнай моцы, павышэння якасці вырабаў з'яўляюцца недастатковымі. Ліст Сакратарыята ЦК падае таксама прыклады ўсё яшчэ выступаючай схільнасці да празмернага пабольшвання колькасці рабочых у прадпрыемствах, а адначасова да празмерна нізкага ўзросту прадукцыйнасці працы і няпоўнага выкарыстання рэзерваў. Прадбачаны апрацаваны 5-гадовы план прадпрыемствамі — сцвярджае ў заканчэнні ліст Сакратарыята ЦК — прыспешыць інтэнсіфікацыю нашай гаспадаркі і яе эфектыўнасць. Ад гэтага ў рашаючай ступені залежыць будзе поспех сацыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

ЗБоВіД

У Варшаве адбыўся IV Кангрэс Саюза барацьбітоў за свабоду і дэмакратыю (ЗБоВіД). Прыняло ў ім удзел звыш 1000 дэлегатаў з усяе краіны, госці са шматлікіх паланійных асярoддзяў усяго свету, прадстаўнікі найвышэйшых нашых партыйных і дзяржаўных улад з Уладзіславам Гамулкам, Мар'янам Спыхальскім і Юзэфам Цыранкевічам на чале. Са справаздачна-праграмнай прамовай выступіў Прэзэс Галоўнага праўлення ЗБоВіД Мечыслаў Мочар.

За перыяд мінулых 5 гадоў, — сцвердзіў прамоўца, — збовідаўскія актывісты былі актыўна заангажаваны ў грамадскай і палітычнай дзейнасці. Збавідаўцы чэрпалі сілу і энергію сваёй дзейнасці з грамадскай ідэі сацыялізма, якая — хаця не для ўсіх сённяшніх членаў Саюза была супольнай — сёння ўжо праз усіх нас салдатаў тамтых часоў прынятай сталася як уласная. Час і адбываючыеся ва ўмовах народнай улады перамены пераконвалі ўсё, што ў мінулым дзяліла змагаючыхся за Польшчу людзей. На першы план высунуліся праблемы развіцця і ўмацавання нашай сацыялістычнай айчыны.

МАЙДАНАК

21 верасня адбылося ўрачыстае адкрыццё «Тыдня Майданка» спалучанае з адкрыццём помніка гітлераўскіх ахвяр. Ва ўрачыстасці прынялі ўдзел прадстаўнікі найвышэйшых партыйных і дзяржаўных улад, а таксама госці з-за мяжы.

(п)

ЗВЫШ 1000

У вёсках Беластоцкага ваяводства існуе звыш 1000 калектываў сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Арганізацыяй іх займаецца Саюз вясковай моладзі. Звыш 11 тысяч дзяўчат і юнакоў на працягу 3 год засвойваюць асноўныя веды, неабходныя для вядзення сучаснай сельскай гаспадаркі.

ГАЙНАЎСКІ ЗМВ

У Гайнаўскім павеце дзейнічае звыш 100 гурткоў Саюза вясковай моладзі. Аб'ядноўваюць яны 2700 членаў. Сваю грамадскую актыўнасць члены ЗМВ праявілі ў гэтым годзе прымаючы масавы ўдзел у так буйных мерапрыемствах як «Вясна чынаў» і «Кожны колас на вагу золата». Сваю ахвярнасць асабліва прадэманстравалі гурткі ЗМВ з Нараўкі, Плянтаў, Старога Беразова і Нараўскага ПОМ-у.

ШКОЛА ІМЯ ІЗЫДАРА КАЛАКОЎСКАГА

Пачатковай школе ў вёсцы Даманова на Бельшчыне прысвоена імя паручніка Ізыдара Калакоўскага. Загінуў ён 13 верасня 1939 года абараняючы разам са сваімі кавалерыстамі вёску Даманова перад гітлераўскімі захопнікамі.

АФІЦЭРЫ...

...запаса з Беластоцкага ваяводства сустрэліся ў Элку. З гэтай нагоды адбылася там папулярна-навуковая сесія, прысвечаная 30 гадавіне Верасня і былі наладжаны антываенны мітынг.

ПОМНІК ПАРТЫЗАНАМ

У Белавежскай пушчы ля вёскі Лозіцы на тэрыторыі ГРН Арэшкава па ініцыятыве грамадскага камітэта ПАРП у Арэшкаве пабудавана помнік, які ўвекавечвае памяць партызан замучаных там гітлераўцамі. Урачыстае адкрыццё помніка адбылося 21 верасня. Прынялі ў ім удзел былы камандзір партызанскай брыгады, якая дзейнічала ў Белавежскай пушчы, палкоўнік Янкоўскі.

СУСТРЭЧА АКТЫВУ

У беластоцкім кінатэатры «Тон» адбылася сустрэча актывістаў Саюза сацыялістычнай моладзі Беластоцкага ваяводства. Абмеркавалі яны асноўныя заданні ў галіне асветна-палітычнай дзейнасці сваёй арганізацыі ў асенне-зімовым перыядзе. Гурткі ЗМС у сваёй дзейнасці маюць памер асабліва шмат увагі прысвяціць такім знамянальным справам, як 25 годдзе ПНР, 30 гадавіна Верасня і 100 гадавіна з дня нараджэння Леніна.

НА СПАРТЫЎНЫМ СТАДЫЁНЕ

У Беластоку быў разыграны матч між Гродзенскімі і Беластоцкімі лёгкаатлетамі. Перамогу завявалі спартсмены з Гродна.

КНІЖКА ПРА МУЗЕЙ

У Новагродзе, у Ломжынскім павеце, існуе цікавы музей пад адкрытым небам — так званы скансен, дзе паказана бытавая культура курпаў. Хто не меў нагоды паглядзець гэтага музея асабіста, можа зараз даведацца пра яго гісторыю з кніжкі «Курпёўскі музей пад адкрытым небам у Ломжынскім Новагродзе». Кніжку выдаў Аддзел культуры Прэзідыўма ПНР у Ломжы.

(вр)

Niedziela, 28 września

8.00 Program dnia. 8.05 TV Kurs Rolniczy: „Mechanizacja zbioru okopowych". 8.40 „Przypominamy, radzimy". 8.50 „Edyta" — film TVP („Stawka większa niż życie"). 9.55 Program okolicznościowy. 11.00 Magazyn Sportowy. 11.35 „Melodie na dzień dobry". 12.00 Dziennik. 12.15 „Szwedzi dawniej i dziś" („W starym kinie"). 13.15 „Przemiany". 13.45 Teatrzyk dla Przedszkolaków: A. Chodorowska — „Wyspa mamy Żółwiowej". 14.15 „W przestworzach czyli ciekawe opowieści lotników". 14.30 „Sezon muzyczny" — montaż operetki J. Straussa „Wesoła wojna". 15.25 „Modlin" — rep. film. („Ludzie i zdarzenia"). 15.50 „Wielka gra". 13.40 „Piórkiem i węglem". 17.05 „Portrety" — Stanisław Ignacy Witkiewicz — Witkacy. 17.50 Program filmowy. 18.40 „Plac Teatralny" — rep. film. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Warszawska Jesień" — Koncert zamknięcia. 20.40 „Gdy miłość przemija" — film fab. jug. 22.00 Magazyn Sportowy. 22.30 Kronika Mistrzostw Świata w podnoszeniu ciężarów.

Poniedziałek, 29 września

15.25 Program dnia. 15.30 i 22.35 Politechnika TV. Kur przygotowawczy. Fizyka. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.30 „Echo stadionu". 12.50 „Spacerkiem po kinach". 18.20 „Radar". 18.30 „Magazyn Postępu Technicznego". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: L. Kruczkowski — „Niemcy". 21.15 „Kryptonim W-30" („Klucz do M-3"). 21.45 Dziennik. 22.00 Sprawozdanie film. z Mistrzostw Świata w gimnastyce artystycznej.

Wtorek, 30 września

10.00 „Klęski i nadzieje" — film fab. NRD cz. III. 12.00 „Wybieramy zawód". 12.20 Przerwa. 12.45 i 15.00 Przysposobienie Rolnicze: „Jak uzyskać wysoką wydajność mleczną krów". 13.15 Przerwa. 14.55 Program dnia. 15.30 i 22.55 Politechnika TV I roku. Matematyka. 16.25 „Wyspa Piękna" — film dok. o Korsyce. 16.50 Dziennik. 17.00 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Klęski i nadzieje" — film fab. NRD cz. III. 22.05 „Kontakty". 22.35 Dziennik.

Środa, 1 października

10.00 „Alba Regia" — film fab. węg. 11.30 Przerwa. 14.50 i 22.40 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 15.55 Przerwa. 16.30 Program dnia. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla dzieci: „Trzeci warunek" — film pol. 17.10 Magazyn ITP. 17.20 Program publicystyczny. 17.50 TV Kurier Warszawski. 18.05 „Bociany" — film bułg. 18.15 PKF. 18.25 Sprawozdanie z II połowy meczu piłki nożnej Legia (Warszawa) — Uta-Arad (Rumunia). I runda Pucharu Klubowych Mistrzostw Europy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Sprawozdanie z II połowy meczu piłki nożnej w ramach Pucharu Zdobywców Pucharów Europy: Górnik (Zabrze) — Olimpia (Pireus). 20.50 „Giełda Piosenki". 21.50 „Światowid". 21.50 Studio Współczesne: R. Smożewski — „Eksperyment". 22.30 Dziennik.

Czwartek, 2 października

8.15 Matematyka w szkole: „Funkcje trygonometryczne" cz. I. 8.45 Przerwa. 9.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „Nasz dzień powszedni". 10.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. XI i III lic.) Język polski — „Tetmajer, Kasprowicz, Staff". 12.25 Przerwa. 14.50 i 22.35 Politechnika TV I roku. Geometria wykreślna. 15.55 Przerwa. 16.30 Program dnia. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.50 „Z kamerą po świecie". 18.05 „Kiedy trzeba podjąć decyzję". 18.40 „Z Kolbergiem po kraju" — „Szumi dąb, szumi klon...". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Żołnierskie lato". 20.35 Teatr Sensacji: M. Reniak — „Niebezpieczne ścieżki" cz. II. 21.45 Magazyn Medyczny. 22.15 Dziennik.

Piątek, 3 października

9.55 Dla szkół: (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Metaloplastyka". 10.25 „Panie inspektorze" — film fab. jug. 11.50 Przerwa. 14.50 i 22.35 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 15.55 Przerwa. 16.30 Program dnia. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Latający Holender". 17.20 „Duch na wyspie Mnicha" — film odc. I. 17.35 „Zrób to sam". 17.50 „Nie tylko dla pań". 18.10 TV Kurier Mazowiecki. 18.25 Wszechnica TV: „Telewizyjny atlas świata — Libia". 18.55 Tygodnik aktualności satyrycznych — „Przepraszamy za usterki". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 TV Festiwal Teatrów Dramatycznych: St. Wyspiański — „Protesilas i Laodamia". 21.35 „Rozmowy o książkach". 21.45 Program publicystyczny. 22.15 Dziennik.

Sobota, 4 października

9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Geografia — „Kontrasty klimatyczne i roślinne Azji". 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. V) — Geografia — „Człowiek zdobywa Kosmos". 11.25 „Okropna żona" — film fab. czechosł.-NRD. 13.10 Przerwa. 14.20 Program dnia. 14.25 TV Kurs Rolniczy: „Przechowywanie okopowych". 15.00 Program tygodnia. 15.20 „Niedaleko Mediolanu" — film pol. 15.35 „O sporcie studenckim". 15.55 Przerwa. 16.30 Program dnia. 16.35 Dla młodych widzów: „Tu centrala! wzywam B-72" — reportaż o pracy milicjantów. 17.15 Sprawozdanie sportowe. 18.45 „Pegaz". 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Okropna żona" — film fab. czechosł.-NRD. 21.40 Dziennik 21.50 Wiadomości sportowe. 22.00 Koncert muzyki rozrywkowej — program TV NRD.

Piątek, 26 września

8.00 Nowiny. 8.15 Dla dzieci. 8.45 Przegląd spektakli muzycznych. 10.00 Program TV NRD. 14.30 Program dnia. 14.35 „Bohaterowie komsomołu". 15.00 Półfinał pucharu ZSRR w lekkiej atletyce. 16.40 „Panorama nowin". 17.00 „Lenin. Kronika życia i działalności". „Pierwsza Bastylia". Film fab. 18.30 „Sztafeta nowin". 19.20 „Weseli rybacy". Film — operetka. 19.50 Przed III wszechzwiązkowym zjazdem kołchoźników. 20.10 Wiersze A. Rusieckiego. 20.30 „W jednym szeregu". 21.00 Przegląd muzyczny. 22.00 Mistrzostwa świata w podnoszeniu ciężarów. 22.10 Nowiny.

Sobota, 27 września

8.00 „Bądźcie szczęśliwi". 8.30 Przegląd międzynarodowy. 8.50 Artysta ludowy ZSRR B. Baboczkin. 9.50 „Szkatułka muzyczna". 10.00 Spotkanie dziennikarskie. 10.15 TV klub robotniczy. 11.05 „Symfonia leśna". Film. 12.10 Turniej dociekliwych. 12.50 TV teatr dla dzieci. 14.30 Almanach muzyczny. 15.20 Komentarz dnia. 15.30 TV barwna. 16.30 Mistrzostwa świata w gimnastyce artystycznej. 18.00 „Leninizm — sztandarem naszej epoki". 18.30 „Krup i Krauze". Film TV. 5 seria. 20.00 Program rozrywkowy. 21.00 Przegląd sportowy. 21.45 Nowiny.

Niedziela, 28 września

8.00 „Kiosk muzyczny". 8.30 Dla uczniów. 10.30 „Godzina wiejska". 11.30 „Gawrosz". Film fab. 12.45 Nowiny. 13.00 Dla uczniów. 13.30 TV barwna. 15.00 Mistrzostwa świata w gimnastyce artystycznej. 16.00 TV barwna. 17.15 „Europa: wydarzenia, kraje problemy". 18.00 W eterze „Młodość". 21.30 Przegląd sportowy. 22.00 Nowiny.

Выдатны вучоны і педагог

Сярод многіх сведчанняў вялікай актыўнасці ў стварэнні каштоўнасцей духовай культуры даўно адышоўшымі пакаленнямі нашых продкаў з'яўляюцца ўласныя назвы вёсак, рэк, урочышчаў, мясцовасцей, гарадоў, сёл, прозвішчаў і імён людзей. Гэты надзвычай багаты свет, з якім мы штодзённа сутыкаемся і які складае неад'емную частку нашага існавання, не толькі дапамагае нам дакладна ўказаць на асобу або месца на зямлі, але і з'яўляецца найбольш аўтарытэтнай крыніцай ведаў па гісторыі нашай мовы. У сваю чаргу гісторыя мовы дае цэнныя факты па гісторыі народа і яго культуры ў самых разнастайных яе адгалінаваннях. У мовазнаўстве ўласнымі назвамі, прозвішчамі і імёнамі займаецца анамастыка (ад грэчаскага «onomastikos» — «звязаны з імем»).

Выдатным сучасным польскім вучоным - мовазнаўцам, у шырокім коле зацікаўленняў якога анамастыка займае цэнтральнае месца, з'яўляецца прафесар доктар Пшэмыслаў Звалінські — дырэктар Інстытута рускай, украінскай і беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

Праф. П. Звалінські нарадзіўся 26 верасня 1914 года ў Апаве (Чэхаславакія). Класічную гімназію закончыў у Львове ў 1932 годзе. У 1932—1936 гадах вучыўся ў Львоўскім універсітэце і там упершыню пад кіраўніцтвам выдатнага вучонага-славіста В. Ташыцкага заняўся славянскай анамастыкай, працуючы над зборам матэрыялаў да «Слоўніка старажытнапольскіх уласных імён». Пасля заканчэння ўніверсітэта адароны маладога вучонага выбраны былі накіраваны ў якасці замежнага стыпендыста ў Сафійскі універсітэт. У часе свайго гадавога побыту (1938/1939) у Балгарыі займаўся даследаваннем мясцовых назваў (тапанімій) і апублікаваў шэраг артыкулаў у сафійскіх навуковых часопісах. Яго навуковыя даследаванні знайшлі практычнае прымяненне — пасля вайны ўрад Балгарскай Народнай Рэспублікі на іх падставе ўстанавіў шэраг афіцыяльных мясцовых назваў.

Пасля вызвалення праф. П. Звалінські ўсяцэла прысвячае сябе справе арганізацыі навуковай працы ў вышэйшых навучальных установах Народнай Польшчы. Працуе ў Вроцлаўскім і Торуньскім універсітэтах. У Кракаўскім універсітэце разам з праф. Ф. Слаўскім заснаваў аддзяленне балгарскай філалогіі. У Варшаўскім універсітэце арганізуе аддзяленне украінскай філалогіі.

Увагу Прасефара займае штораз болей польская анамастыка. Пры Яго непасрэдным удзеле выходзяць з друку «Polskie nazewnictwo świata» (1959), «Hydronimia Wisły» (1965 г.) і шэраг іншых прац. У тым жа часе многа месца Ён прысвячае параўнальным даследванням славянскіх моў і ў выніку скарбніцу славяназнаўства ўзбагачае новымі працамі і знаходкамі. І так, між іншым, вывучае найбольш старажытны друкаваны беларускі помнік — беларускія паяснэнні да карты Маскоўскай дзяржавы, выдадзенай Ведам у Антверпіі ў 1542 годзе.

Праф. П. Звалінські ўдзельнічае ў міжнародных з'ездах і канферэнцыях славістаў, дастойна прадстаўляючы на іх польскую навуку.

Вакол праф. П. Звалінськага — удумлівага і чулага педагога — увесь час туртуецца шырокае кола маладых вучоных, якія пад Яго вопытным кіраўніцтвам пачынаюць паспяхова ставіць свае першыя крокі ў славяназнаўстве.

Узначаліўшы ў 1968 годзе Інстытут рускай, украінскай і беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта, праф. П. Звалінські згуртаваў у ім дараўітых і амбітных калектыў вучоных і педагагаў, стварыў прыхільную творчую атмасферу і ўмовы для плённай навуковай і выхаваўчай працы. Студэнцкая моладзь у Яго асобе заўсёды знаходзіла і знаходзіць сапраўднага шчырага прыяцеля і апекуна.

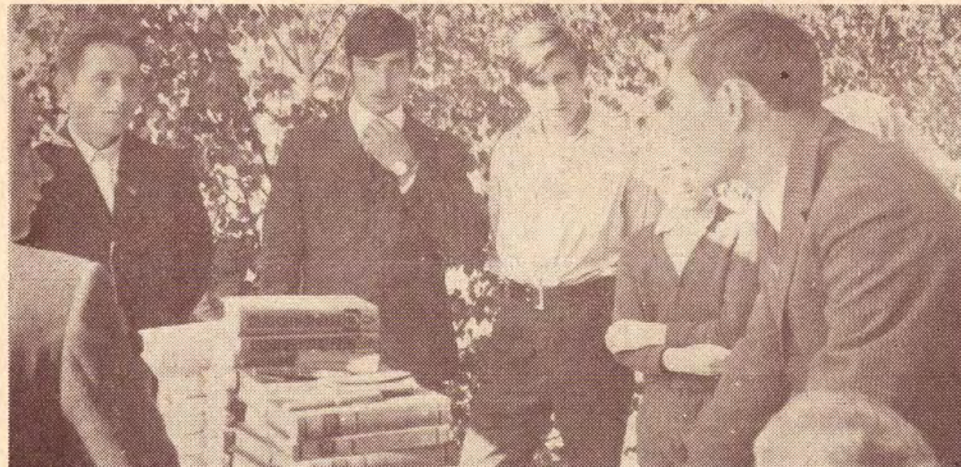
З нагоды 55 год жыцця і 30 год навуковай працы жадаем шаноўнаму Прафесару добрага здароўя і многіх плённых вынікаў у галіне творчых навуковых даследванняў і ў выхаванні маладога пакалення філолагаў беларусазнаўцаў, русістаў і украіністаў.

Мікалай Гайдук

Выступае з прамоваю член ГП БГКТ Васіль Баршчэўскі.

З ФЕСТЫНУ Ў СУШЧЫ. Як мы інфармавалі, 7 верасня адбыўся фестын БГКТ у Сушчы, што ў Беластоцкім павеце. Фота Янкі Цялушэцкага.

Удзельнікі «Згадуй-згадулі».

БЫЛЬ, ЯКАЯ СТАЛАСЯ ЯВАЙ

Чытаючы гэты надзвычай цікавы зборнік артыкулаў і нарысаў*, мне вельмі шкада было тых беларусаў, пражываючых у Польшчы, якія з-за недаступнасці да гэтай кніжкі не змогуць яе прачытаць.

А прачытаць варта было б. І не толькі, каб пазнаёміцца з тымі ці іншымі фактамі, звязанымі з Гродзеншчынай, але каб навучыцца бачыць узаемазалежнасць гэтых фактаў і, бачачы традыцыю, навучыцца яе любіць і тым самым прадаўжаць яе. Прадаўжаць актыўна. Наша Беласточчына не менш багата ў культурныя традыцыі, і таму асаблівa крыўдна, што да гэтага часу няма ў нас на гэту тэму не то што манаграфіі, але хоць бы нарысу.

У «Наднёманскія былі» ўвайшлі матэрыялы, якія характарызуюць тым, што яны паказваюць як «Творчасць кожнага пісьменніка, які жыве думкамі і пачуццямі народа, звязана з тымі мясцінамі, дзе ён нарадзіўся і рос, дзе праходзілі яго дарогі ў жыццё. Менавіта канкрэтнае асяроддзе: родная прырода, людзі, іх гістарычныя лёс, быт, духоўныя скарбы, трамадскія імкненні даюць матэрыял і натхненне для творчасці...» і як тэтае «Літаратурнае жыццё пэўнай мясцовасці, факты творчай дзейнасці асобных аўтараў, звязаных з даным краем... арганічна ўваходзяць у агульны працэс развіцця нацыянальнай культуры ці літаратур народаў-суседзяў» (5—6 стар.).

У зборніку замешчана працы аўтараў А. Пяткевіча, Л. Лінёва, С. Кліманскага, А. Цыхуна, Е. Асокіна, Ул. Казлова, М. Пасяўцова, А. Карпюка, і кожная з прац, аснавана на гістарычным матэрыяле, напісана рэльефна, прадумана. З вялікім пэтызмам да свайго краю сабраны факты па гісторыі, геаграфіі, этнаграфіі, фальклору, літаратуразнаўству, з гісторыі тэатра і мастацтва расказваюць пра вяковыя традыцыі сённяшняй Гродзеншчыны.

А Наднёманскі край надзвычай багаты культурнай традыцыяй. Не закранаючы даўно мінулых дзён (а культуратворчай Гродзеншчына сталася ўжо ў XIII ст.), каб увавіць багацце зямлі выдаўшай столькі таленавітых людзей, успомнім: М. Васілька, М. Машару, В. Таўлая, А. Салагуба, А. Пестрака, М. Засіма, М. Танка, Н. Тарас, А. Іверса, П. Граніта, І. Дварчаніна, Я. Брыля, А. Бажко, А. Макаёнка, У. Дадзіёмава, А. Карпюка, В. Быкава ці цэлую пляяду сярэдняга і маладога пакалення пісьменнікаў: П. Макаля, А. Лойка, М. Арочку, В. Адамчыка, Д. Бічэль-Загнетаву, В. Іпатаву, М. Шаўчонак, Н. Чырук, І. Крэнь, А. Цяжкога і іншых, а таксама — Я. Карскага, Р. Шырму, А. Ільінскага, Л. Мазалеўскую, А. Мальдзіса.

Нашага чытача асабліва зацікавіць матэрыялы, якія расказваюць аб беларуска-польскіх культурных сувязях. Няхай паважаны чытач гляне, якія слаўныя прозвішчы польскай культуры чэрпалі свае сокі да жыцця і творчасці з Наднёманскага краю надоўга або і назаўсёды астаючыся ў кругу беларускай культуры: М. Агінскі, А. Міцкевіч і яго саратнікі — Я. Чачот, Т. Зан, А. Адынец, а таксама Э. Ажэшка, У. Сыракомля, В. Каратынскі, Ю. Карчэўскі, В. Дмахоўскі, Я. Сухадольскі, Ф. Рушчыц, К. Стабroўскі, І. Дамейка, Я. Карповіч, а з сучасных Е. Путрамент, Э. Кабатц, В. Варашыльскі. З Гродзеншчынай звязаны былі так ці інакш такія людзі, як Ю. Крашэўскі, У. Рэймант, Г. Сянкевіч.

Вышэй прыведзеныя факты такім чынам выходзяць па-за граніцы Гродзеншчыны, становяцца агульнабеларускімі, уліваючы жыватворчыя рэкамі ў польскую культуру.

Гродзеншчына аставалася ва ўзаемаадносінах не толькі з Польшчай. Аўтары зборніка расказалі аб залежнасцях ад Гродзеншчыны біяграфій рускіх: А. Грыбаедава, К. Бацюшкава, Ф. Цютчава, В. Кюхелобекера, П. Чаадаева, М. Лермантава, А. Гогаля, Ю. Алешы і украінцаў: І. Катлярэўскага і Т. Шаўчэнка.

На жаль, нарыс застаецца нарысам. Хацелася б у незадоўгім часе прачытаць дакладныя, апрацаваныя навукова факты культурна-літаратурнага жыцця Прынёманскага краю. Крок у тым кірунку ўжо зроблены і таму варта ісці далей. І мне здаецца, што найбліжэй да манаграфічнай апрацоўкі культурнай Гродзеншчыны падышоў А. Пяткевіч, якога нарыс «Сцежкамі роднага краю» выдзяляецца ў зборніку не толькі аб'ёмістасцю матэрыяла, але перш за ўсё незлічонасцю фактаў, сабраных зерне да зерня.

І. Чыквін

*) Наднёманскія былі. Зборнік артыкулаў і нарысаў. Выдавецтва «Беларусь». Мінск 1968, стар. 288.

Хроніка дружбы.

ПЕРШЫЯ СЕЙБІТЫ

25 год таму назад на руінах і папялішчах гарадоў і вёсак вырастала польска-савецкая дружба. Умацоўвалася супольнай барацьбой на фронце, які ішоў яшчэ на захад. На нашай Беласточчыне ўжо ад верасня 1944 года арганізаваліся першыя гурткі прыяцеляў СССР. Людзі з тых гуртkоў рассявалі зерні дружбы шырока, распаўсюджвалі ў грамадстве ідэі дружбы, яе сэнс, яе палітычную, грамадскую і гістарычную падставу. У сярэдзіне 1945 года арганізавалася ваяводскае праўленне ТППР. Прыяцеляў і тых, якія прынялі польска-савецкую дружбу як залог незалежнасці краіны, было ўжо многа.

Прайшло 25 год. Людзі яшчэ жывуць і дзейнічаюць. У зацішным гмаху ТППР у Беластоку на рагу вуліцы Сянкевіча і Рынку Касцюшкі гадамі стварауся цікавы дакумент росту ТППР — хроніка дзейнасці, хроніка дружбы. Вялікія альбомы — гадавікі расказваюць і паказваюць формы працы, якія садзейнічалі ўмацоўванню дружбы.

З выпадку 25-годдзя ТППР, Ваяводскае праўленне ў Беластоку аб'явіла конкурс на хранікальнае апрацаванне дзеяў ТППР у кожным павеце Беласточчыны. Кожны павет атрымаў прыгожую кніжку ў чырвоных вокладках з залатым надпісам: «Дзейнасць звенняў ТППР у 25-цігоддзе ПНР». Трэба са сваёй тэрыторыі сабраць у гэтую кніжку дакументы, успаміны, фатаграфіі і т.п., усё, што можа расказваць пра працу і дружбу.

Усе хронікі будуць экспанавацца на ваяводскай выстаўцы ў час ваяводскага з'езда ТППР у кастрычніку г. года.

Тры найлепшыя хронікі будуць узнагароджаны індывідуальнымі ўзнагародамі, гэта значыць выездам у СССР. Узнагароды атрымаюць асобы, якія найбольш і найлепш прычыніліся да паўстання павятовай хронікі.

Наша рэдакцыя з выпадку 25-годдзя польска-савецкай дружбы адкрывае цыкл сустрэч з людзьмі — першымі сейбітамі гэтай дружбы ў Польшчы і на Беласточчыне. Гэтыя нашы сустрэчы публікаваць будзем у рубрыцы «Хроніка дружбы». (вл)

ШТО БУДЗЕ Ў »НІВЕ«?

Ужо ад наступнага нумара пачнем друкаваць цікавую дакументальную аповесць Напалеона Рыдзеўскага «Парашуты на дрэвах». У мінулую вайну разведчык, цяпер — беларускі журналіст, Н. Рыдзеўскі расказвае ў ёй аб адчайнай, драматычнай барацьбе савецкай разведвальнай групы (быў у ёй і аўтар) у тыле ворага. Падзеі, апісаныя ў аповесці, адбываюцца і на цяперашняй тэрыторыі Беластоцкага ваяводства.

У кастрычніку пачнем таксама друкаваць дапаможныя матэрыялы для школ. Апрача навінак з беларускай літаратуры, у гэтым навучальным годзе шырэйшую ўвагу прысвецім метадычным публікацыям. Адгукаючыся на просьбы настаўнікаў беларускай мовы, ад кастрычніка пачнем змяшчаць матэрыялы па тэорыі літаратуры.

Змесцім таксама шмат іншых цікавых публікацый. Пры нагодзе прыпамінаем, што ўжо трэба паклапаціцца зрабіць падпіску на «Ніву» на наступны год, не гаворачы ўжо аб бягучай падпісцы. Аб ёй, мы ўпўнены, што нашы чытачы памятаюць.

ДЗЕ МОЖНА КУПІЦЬ «ЗАГОНЫ» С. ЯНОВІЧА

Кніжку прозы С. Яновіча «Загоны» можна купіць у наступных кнігарнях «Дому кніжкі»: міжнародная кнігарня ў Беластоку, вул. Кілінскага 10, у кнігарнях у Бельску, Гайнаўцы, Сямяцічах, Гарадку, Саколцы.

Усе гэтыя кнігарні могуць таксама высылаць «Загоны» па пісьмовых заказах за паштовым залікам.

Прыпамінаем, што ўспомненую кніжку ў далейшым можна купляць у ГП БГКТ у Беластоку вул. Варшаўская 11 і ва ўсіх павятовых аддзелах Беларускага таварыства. Цана 10 зл. (вл)

Пачатак на стар. 1

У СУПРАЦОЎНІЦТВЕ СІЛА

для свае вёскі. Або экскурсіі. Чаму не выкарыстаць экскурсіі як своеасаблівай формы адукацыі? Заязджаюць, для прыкладу, члены гуртка ў раён, дзе сельскагаспадарчая культура значна вышэйшая, чымсьці ў нас,назіраюць, як там гаспадаруецца, ды вучацца, што з гэтага можна прымяніць у нашых умовах.

— Гэта праўда, але каб гэтыя формы працы аказаліся магчымымі, неабходна каб гурткі БГКТ праявілі большую чымсьці дагэтуль актыўнасць у сваім асяроддзі.

— Актыўнасць нашых гурткоў залежыць ад аўтарытэту нашай арганізацыі сярод насельніцтва, а аўтарытэт — ад добрага, ідэйнага актыву. Добры ж актыў у сваю чаргу залежыць ад нашага супрацоўніцтва з грамадскімі і палітычнымі арганізацыямі. Даходзім такім чынам да істоты справы, наша сіла ў супрацоўніцтве, у неразрыўнай сувязі з усімі дзейнічаючымі ў беларускім асяроддзі грамадскімі і палітычнымі арганізацыямі, а асабліва з партыйнымі арганізацыямі. Мы ўжо падпісалі канкрэтнае паразумленне з Саюзам вясковай моладзі, якое акрэслівае мэты і метады супрацоўніцтва паміж нашымі арганізацыямі; падобныя кантакты будзем навязваць і з іншымі арганізацыямі і ўстановамі. Гэтае супрацоўніцтва мае і глыбейшы, ідэйны сэнс. Падкрэслівае яно наяўна нашую неразрыўную сувязь з жыццём усяе краіны і ўсяго народа. Беларусы ў Польшчы, развіваючы сваю нацыянальную культуру, развязваючы творча праблемы сваіх вёсак і гарадоў — прымаюць такім чынам актыўны ўдзел у намаганні ўсяго грамадства Польшчы дзеля сацыялістычнай разбудовы сваёй краіны.

— Аб якіх яшчэ істотных справах таварыства хацелі б вы сказаць чытачам «Нівы»?

— Розных спраў і праблем цяпер у таварыстве шмат. Адной з асноўных з'яўляецца справа школьніцтва. Ёсць тут шэраг цяжкіх, дагэтуль не развязаных праблем: недахоп настаўнікаў беларускай мовы, справа неадпаведнага выкарыстання настаўнікаў, якія праходзяць штогадовыя курсы ў БССР і г.д. Маем намер дапамагчы асветным уладам у іх развязцы. Іншай справай з'яўляецца праблема пашырэння дзейнасці таварыства ў новых асяроддзях. Асаблівую ўвагу ў гэтым годзе хочам звярнуць на студэнцкае асяроддзе Беластока. Хочам таксама палепшыць нашу выдавецкую дзейнасць, якая мае вялікае значэнне ў пашырэнні ва ўсёй краіне ведаў аб беларусах, іх жыцці і працы.

Размову вёў

Ул. Паўлючук

Калі прытульным стане дом...

«Курпе зелёнэ». **Фота Цаф — Сянько**

Распачаўся чарговы культурны год. Усе ўстановы, клубы і ўсе людзі прыступілі з новай энергіяй да новай працы. На вёсцы гэтая праца вяжацца моцна з адпачынкам, фізічным адпачынкам пасля жніва, воркі, капання бульбы — аграмаднай і цяжкай працы ў полі.

Але восень? Пара дажджоў і меланхоліі... Няхай восенню разыдуцца косці, мускулы напружаныя распружацца. Поле апусцела. Стала больш вольнага часу. І прытульным стаў дом. Паглядзець тэлевізар, пачытаць кніжкі і газеты.

Для інфармацыі нашага чытача, які любіць узяць у рукі «Ніву», спяшаем падаць праграму дзяржаўных беластоцкіх культурных устаноў: драматычнага тэатра, тэатра лялек, сімфанічнага аркестра, эстрады. Можна толькі прачытаць праграму, а можна і выбрацца на тое, што хто ўпадабае.

ПРАГРАМА ДРАМАТЫЧНАГА ТЭАТРА ІМЯ А. ВЯНГЕРКІ Ў БЕЛАСТОКУ НА СЕЗОН 1969/70

(Каб не змяняць, падаем загалоўкі папольску)

На вялікай сцэне будуць ісці:

1) Ernest Bryll — „Rzecz listopadowa”
2) Jerzy Jurandot — „Ballada o tamtych dniach”
3) Leonid Rachmanow — „Niespokojna starość”
4) Henryk Bardijewski — „Aktorzy” i „Mała komedia”
5) Peter Schaffer — „Czarna komedia”
6) Antoni Czechow — „Wiśniowy sad”
7) Calderon de la Barca — „Życie jest snem”
8) Juliusz Słowacki — „Horsztyński”
9) Prosper Merimee — „Teatr Klary Gazul”

На малой (камеральнай) сцэне будуць ісці:

1) Bohdan Drozdowski — „Kondukt”
2) Aleksander Ścibor-Rylski — „Bliski nieznajomy”
3) W. Heynowski i C. Scheuman — (adaptacja R. Smożewskiego) „Wyznania mordercy”
4) Mar Bejdżijew — „Pojedynek”

Выязная група падрыхтуе:

1) Wiliam Szekspir — „Wieczór Trzech Króli”
2) Nikolo Machiavelli — „Mandragola”
3) Carlo Goldoni — „Mirandolina”
4) John Patrick — „Każdy kocha Opalę”

ТЭАТР ЛЯЛЕК «СВЕРШЧ» У БЕЛАСТОКУ — СЕЗОН 1969/70

1) Jan Ośnica — „Baśń o dwóch nieustraszonych rycerzach” — sztuka dla widzów w wieku szkolnym kl. III—VIII.
2) Jean-Louis Temporal — „Teatrzyk Jeana” dla dzieci młodszych kl. I—III i przedszkolaków.
3) Ludwik Górski — „O zajączku, który nie umiał zliczyć do trzech”. Sztuka dla najmłodszych, przedszkolnych i szkolnych z klas I—II.
4) Ludwik Górski — „Misie nie chcą spać”, dla najmłodszych i z kl. I.

У наступным нумары падамо праграму сімфанічнага аркестра і эстрады.

ЛЮДЗІ БГКТ

Піліп Кізевіч (першы справа) на апошнім з'ездзе БГКТ.
Фота Цаф — Сянько

ДЗЯДЗЬКА ПІЛІП

Вядомы дзеяч БГКТ — Піліп Кізевіч, пасля 52 гадоў працы адыходзіць на заслужаны адпачынак.

Нямнога ёсць беластачан, якія б у так складаных палітычна-эканамічных абставінах апошняга паўстагоддзя зрабілі так многа для свайго асяроддзя, для свайго народа, для ўмацавання дружбы і добрасуседскіх адносін паміж людзьмі, як Кізевіч.

Піліп Кізевіч нарадзіўся ў 1898 г. у вёсцы Стральцы на Гродзеншчыне. Пасля заканчэння Свіслачскай семінарыі і настаўніцкага курса ў гады I сусветнай вайны пачаў настаўнічаць на Паволжы, потым Паўночным Каўказе. Вярнуўшыся пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі дамоў, працы ў школе не атрымаў. Вымушаны быў рабіць усё, што траплялася: быў санітарам, рабочым тытунёвай фабрыкі ў Гродне, брукаром, а ад 1932 г. пасля 3-гадовага турэмнага зняволення за распаўсюджванне савецкіх кніг да 1944 г. быў рабочым беластоцкага водаправода. Недавер санацыйнай улады быў небеспадстаўны. Кізевіч — актыўны дзеяч «Грамады», потым ТБШ, КПЗБ — быў ёй ворагам.

Пасля вызвалення П. Кізевіч працуе ў Ваяводскім камітэце ПАРП у Беластоку, а потым — у Кураторыі Беластоцкай школьнай акругі. Ад 1954 г. да апошніх дзён — ізноў у Беластоцкім водаправодзе, але ўжо дырэктарам. Палову свайго жыцця поіць ён жыхароў і прамысловыя прадпрыемствы Беластока чыстаю вадою.

Але нашым чытачам ён асабліва шырока вядомы як дзеяч БГКТ. Ужо ў 1944—45 гадах Кізевіч паклаў многа намаганняў у арганізаванні асветы ў беларускім асяроддзі Беласточчыны і арганізаванні навучання роднай мовы. Будучы ў Кураторыі візітатарам школ з беларускай мовай навучання ўносіў многа працы ў наладжанне забеспячэння гэтых школ адпаведна падрыхтаванай кадрай, падручнікамі, дапаможнікамі. Адсюль, ужо як вопытны дзеяч, уваходзіць у склад арганізацыйнага камітэта БГКТ. Яму даручана весці I-шы з'езд Таварыства, ён жа адкрываў таксама V з'езд прысвечаны 10-годдзю працы. Увесь час выбіраюць яго або ў склад ГП БГКТ, або Галоўнай Рэвізійнай Камісіі.

Вялікі жыццёвы вопыт, шчыра бацькоўскія клопаты аб развіцці арганізацыі, трапная ацэнка людзей, вера ў свае пачынанні і сілы моладзі гарантавалі яму сярод членаў і сімпатыкаў БГКТ давер і шырокую папулярнасць.

У дзень яго адыходу на пенсію жадаем «дзядзьку Кізевічу» добрага здароўя, многіх гадоў жыцця і далейшай грамадскай дзейнасці.

Ул. Юзвюк

Пачатак на стар. 1

НА ЗАВОДЗЕ І Ў ПАВЕЦЕ

ваючае дзяржаўны бюджэт, і не можам дапусціць да якой-небудзь работы ўпоцемкі.

ШЛЯХІ ДА МЭТЫ

Як таварышы завода намераны асягнуць накрэсленую мэту? Адной з важнейшых умоў будзе паступовая ліквідацыя таго дзеяння, якое з'яўляецца працаёмкім. Поспеху ўзросту прадукцыі і паніжэнню працаёмкасці пасадзейнічае ўвядзенне пастаяннай фатаграфіі дня працы, а таксама прымяненне ў некаторых рабочых месцах і ў цэлых брыгадах сістэмы «До-Ро». Метад «добрай работы» дазволіць паднесці на вышэйшы ўзровень якасць вырабаў.

Аналіз выкарыстання прадукцыйных здольнасцей выяўляе шмат рэзерваў. З уваг і прапаноў вопытных работнікаў, а таксама прапаноў паклікаНых камісій утварыўся падрабязны план выкарыстання гэтых рэзерваў. Зробім гэта дзякуючы паскарэнню некаторых інвестыцый і інтэнсіфікацыі патрэбных спецыялістаў, асабліва мэбельшчыкаў, стварэнню лепшых умоў маладым спецыялістам пачынаючым працу, а таксама пабольшанню змен. Пачынаем уводзіць у жыццё план канкрэтных спраў, якія пасадзейнічаюць палепшанню арганізацыі прадукцыі і шырэйшаму ўвядзенню тэхнічнага прагрэсу, а гэтым самым панізяць працаёмкасць асвоеных новых вырабаў.

Калектыў гайнаўскага завода драўніннай прамысловасці мае нялёгкае і складанае заданне. Новы асартымент прадукаваных вырабаў — мэблі — павінен адбыцца хутка і спраўна — ніхто ж не звольніць завода ад дастаўкі ў продаж планаванай колькасці добрай якасці патрэбнай мэблі. Пры дапамозе Аб'яднання калектыў зможа сваё заданне выканаць. У шырокай дыскусіі ўсяго калектыву накрэсліваюцца кірункі далейшага развіцця завода, профіль яго прадукцыі і канкрэтныя спосабы асягнуць мэту.

ШЫРОКАЕ АЖЫЎЛЕННЕ

Затрымаўся я крыху даўжэй пры гайнаўскім заводзе драўніннай прамысловасці, але гэта не абазначае, што праяў сур'ёзнага ажыўлення пасля II пленума ЦК не сустракаем ва ўсім Гайнаўскім павеце. У прадпрыемствах, фабрыках, вёсках праводзяцца сходы, гутаркі, накрэсліваюцца канкрэтныя заданні для ПОП. Варта падкрэсліць той факт, што многа гаворыцца аб дасягненнях павета, аб яго пасляваенным авансе, асабліва аб здабытку апошніх гадоў. Аб развіцці прамысловасці ў павеце тыпова ж сельскагаспадарчым. Бо акрамя большых фабрык і заводаў ёсць і развіваюцца меншыя. Найбліжэйшая перспектыва — пуск фабрыкі мэблі з колькасцю рабочых 600, будова фабрыкі стружкавых пліт і разбудова Ляўкова II.

Пайшла наперад і сельская гаспадарка. З 27 тыс. га зялёных угоддзяў 2/3 ужо меліяравана, сярэднія ўраджаі збожжа асягнуць 16 ц/га. Прымяненне штучнага ўгнаення павысілася з 10 кг у 1964 г. да 45,8 кілаграмаў на 1 га зараз. Павет налічвае ўжо 120 км мясцовых дарог, па якіх ездзяць аўтобусы ПКС. Дадайма — усеагульная сельскагаспадарчая навука, далучым — 18 калектываў маладога селяніна, якія вучаць сучаснага, эканамічнага гаспадарання.

ПЕРШ ЗА ЎСЁ — БУДАЎНІЦТВА

Аб якіх справах дыскутуе вёска на партыйных сходах як і ў размовах з прадстаўнікамі павятовай і грамадскай улады? Выяўляецца цэлая група праблем. Патрабаванне лепшага выкарыстання сельгасмашын, больш спраўнае размеркаванне штучных угнаенняў, шырэйшай разбудовы сеткі малачарняў, паколькі жывёлагадоўля тут павялічваецца.

Найчасцей закранаецца справа будаўніцтва. Не таму, каб на вёсцы мала будавалася. Як бы там ні было, а будуецца штогод каля 120 будынкаў, пераважна гаспадарчых. Патрэбы, аднак, большыя і хіба для Гайнаўскага павета спецыфічныя. Звязаны яны з успомненай меліярацыяй зялёных угоддзяў. Дзякуючы ёй павялічыўся ўраджай сена, у некаторых сялян сягаюць яны да 100 цэнтнераў з гектара. Пашы столькі, што сустракаюцца яшчэ 2 ці 3-гадовыя стагі сена (ў Вітаве і Ягад-

30 ГОД ТАМУ НАЗАД

30 год. Гэта шмат часу. Там, дзе лілася кроў — растуць кветкі, дзе танкі сваімі гусеніцамі аралі зямлю, шуміць лес, акопы і траншэі размыў дождж. На пажарышчах выраслі новыя дамы.

І толькі ніхто не змог у нас вылечыць гэтых балючых ран, якія асталіся ў сэрцах, ніхто не запоўніў пустых месц за сямейным сталом.

Мы не забылі і не можам забыць.

А яны? Вучаць дзяцей, што нейкія там злачынствы выдумалі камуністы: то ж кожны нямецкі салдат у сваім ваенным білеце меў напісана чорным па белым: «Цывільнае насельніцтва з'яўляецца недатыкальным...»

Гэтак гучала адна (сёмая) з дзесяці запаведзяў салдата вермахта.

Аднак жывуць яшчэ сведкі вераснёвых дзён.

13 верасня 1939 года гітлераўскія салдаты знайшліся пад Браньскам у Бельскім павеце. Пасля кароткага бою з польскімі кавалерыстамі занялі яны вёску Альшэва. І тут жа распачалі паляванне на людзей, на мясцовых спакойных сялян. Дзяцей і жанчын сагналі ў адно месца. А мужчын...

Віццук Здрайкоўскі і Віктар Альшэўскі ў час бою схаваліся ў яму. Знайшлі іх там нямецкія салдаты, загадалі вылезці і легчы тварам да зямлі, затым без аніякага дапросу тут жа іх расстралялі.

Р.Альшэўская з мужам і дзіцём спасаліся перад стральбой уцякаючы на агароды. Немцы пачалі па іх страляць. Куля трапіла мужа ў ногу. Ён упаў. Спынілася тады і жонка з дзіцём на руках. Дабег да іх нямецкі салдат, прыдавіў ляжачага селяніна нагой і шашкай разрубаў яму цела ад шыі да ног. Рубаў ён жывога чалавека, сёк яго на вачах жонкі і дзіцяці.

Таксама вялі яны сябе ў суседніх вёсках Масквін і Алендзкае.

А вось што расказвае селянін з вёскі Дэмбінкі ў Замброўскім павеце, Пётр Сасіноўскі, які перажыў сваю смерць.

— Нашу вёску немцы занялі 10 верасня. Прыймчаліся на танках і адразу пачалі страляць па стрэхах будынкаў запальваючымі патронамі. Я з сям'ёй знаходзіўся на сваім панадворку. З намі быў Адам Расахацкі. Ля нашай хаты спыніўся адзін танк. Вылез з яго салдат і прыказаў нам падысці. Мы падышлі да яго. Ён без слова пачаў мяне біць па галаве рукаяткай пісталета. Я заліўся крывёю, але стаяў. Тады другі салдат дастаў з танка сякеру і падаў яе свайму камрату. Той замахнуўся сякерай і ўдарыў мяне ў галаву. Я ўпаў. Немец быў упэўнены, што зарубаў мяне на смерць, дык болей ужо не чапаў. Я аднак неяк выжыў. Хаця такога жыцця не жадаю нават свайму кату. Меў ужо тры аперацыі, а з галавы пастаянна цячэ ў мяне гной. Рана не зажыла да сённяшняга дня. Проста сам здзіўляюся, як я жыву.

Яго суседу Адаму Расахацкаму пашчаслівілася менш. Яго найперш падстрэлілі, а затым зарубалі сякерай. Разам з рук «рыцараў» вермахта загінула тады 16 жыхароў вёскі Дэмбінкі. На гэтым няшчасце вёскі не закончылася. На другі дзень іншы атрад гітлераўцаў праверў у Дэмбінку аблаву на мужчын. Усіх, каго злавілі, пагналі ў Нямеччыну на няволніцкую працу. Падобную аблаву 11 верасня 1939 года правялі салдаты вермахта ў вёсцы Длугобук, таксама Замбраўскага павета. У час гэтай аблавы былі забіты тры чалавекі на месцы, а іншых пастроілі ў тройкі і пагналі ў напрамку Замбрава. У рове ля дарогі, якой яны ішлі, адпачывала калона немцаў. Калі іх міналі, з рову выскачыў адзін здаровы, белабрысы з закасанымі рукавамі немец і падбег да калоны бездапаможных сялян. Схапіў вінтоўку за дула, а прыкладам пачаў лупцаваць па галовах. Першы ўпаў Язэп Ядчук, а зараз за ім Францішак Яблоцкі. На яго галаве «рыцар» вермахта паламаў прыклад сваёй вінтоўкі. Раз'юшаны гэтым абодвух сялян дабіў кулямі. Усе яго камраты — гэтыя, якія адпачывалі ў рове і гэтыя, якія канваіравалі сялян — толькі рагаталі, ім весела было паглядзець, як туляе гэбар.

Доўга яшчэ можна было б чаргаваць гэтыя жудасныя прыклады паводзін салдат вермахта. Вось хаця б у мясцовасці Рутка. Усіх жыхароў гэтай вёскі сагналі ў адно месца, а затым збіты натоўп абстралялі артылерыйскімі снарадамі.

Ваяводская камісія па даследванню гітлераўскіх злачынстваў дагэтуль устанавіла, што толькі за першыя два тыдні верасня 1939 года на тэрыторыі Бельскага, Замбраўскага і Высокамазавецкага паветаў салдаты вермахта забілі без ніякай прычыны 245 асоб, у тым ліку 16 дзяцей узростам ад 9-ці месяцаў да 18 год, 6 жанчын і 10 старыкоў узростам вышэй 60-ці год.

Вось як на практыцы выконвалі свае запаведзі рыцарскі вермахт. Найгорш мучыць свядомасць, што дагэтуль ніводзін салдат не быў у ФРГ пакараны за гэтыя злачынствы.

В. Рудчык

KontraSty

Месяц верасень у жыцці польскага народа мае асаблівы характар. Таму на старонках верасноўвага нумара беластоцкага грамадска-культурнага месячніка «Кантрасты» знаходзім многа матэрыялаў прысвечаных абароне Беласточчыны ў верасні 1939 года. Ваенную тэму палняючы рэпартаж К. Вуйтовіча «Тры бітвы за Простні» і апавяданне А. Амільяновіча «Понтнік» (Паломнік). Героем гэтага апавядання з'яўляецца гітлераўскі злачынца, былы эсэсаўскі афіцэр, праслаўлены на Беласточчыне крывавымі зверствамі, які пасля многіх гадоў прыехаў на паляванне ў Белавежскую пушчу. «Кантрасты» адначасова змясцілі інтэрв'ю з аўтарам гэтага апавядання. А. Амільяновіч падводзіць вынікі сваёй даволі багатай дзесяцігадовай літаратурнай творчасці.

Месяц верасень гэта таксама пачатак школьнага года. У сувязі з гэтым «Кантрасты» змяшчаюць абшырны артыкул Станіслава Рамана, у якім аўтар прыводзіць параўнанне даваеннага і цяперашняга стану школьнай асветы на Беласточчыне.

Апрача верасёвых тэм знойдзем у «Кантрастах» шмат іншых цікавых артыкулаў. Нашых чытачоў павінен асабліва зацікавіць артыкул Г. Вяртэцкай прысвечаны дасягненням і дзейнасці БГКТ. Аўтар падрабязна і ўсебакова інфармуе чытачоў «Кантрастаў» пра тое, чым займаецца БГКТ.

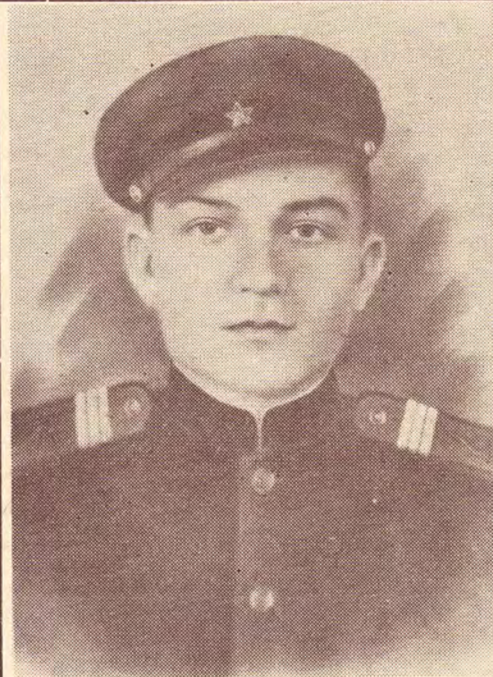
Да беларускай тэматыкі адносіцца таксама рэпартаж Р. Краські «Нядзеля ля берагоў Віліі». Аўтар адлюстроўвае свае ўражанні з пабыўкі ў беларускай Смаргоні і на радзіме выдатнага кампазітара Міхаіла Агінскага. (вр)

ніках). Чаму тады не павялічваюць жывёлагадоўлі? Не хапае каронікаў. А не хапае таму, што не хапае будаўляных матэрыялаў. Сяляне ў час дыскусіі закранаюць гэту праблему не толькі з пункту гледжання «дайце», але задумоўваюцца — што яны самі маглі б зрабіць. Нацыскаюць асабліва на сельгасгурткі, каб ідучы следам гуртка ў Саках заняліся вырабам будаўляных матэрыялаў. Зрэшты, не толькі гурткі. Вось адзін селянін у Новым Беразове, пасля шматлікіх спроб, выкамбінаваў уласны выраб лёгкай і трывалай чарапіцы з цэменту. У становішчы, калі папярэ заказвае 225 тыс. м² этэрніту, атрымоўвае толькі 70 тыс. — такія дамарослыя вытворцы на вагу золата. Тут думаюць сур'ёзна аб распаўсюджванні гэтай «выхадкі».

Канкрэтнае рэальнае адбіццё ў паведзе знаходзіць дыскусія над матэрыяламі II пленума ЦК. Вынікі, ці то ў дадатковай прадукцыі ў прадпрыемствах і фабрыках, ці таксама ў кіламетрах новых дарог у вёсцы, дае рэалізацыя пастаноў.

Расце роля і значэнне партыі, бо гэта яна з'яўляецца маторам тых усіх пачынанняў, гэта яна ініцыявала гэтае агульнае ажыўленне. Калі амаль 260 чалавек прынята ў рады ПАРП у гэтым годзе — гэта штосьці абазначае.

Канстанцін Ляшчынскі

МАЕЙ ПОЛЬСКАЙ МАЦІ

Дарагая рэдакцыя! Я былы воін, сяржант запаса, 348 Бабруйскай краснаснам. стр. дывізіі, 1170 Беластоцкага краснаснам. стр. палка. З баямі я прайшоў амаль усю Польшчу. За вызваленне польскіх гарадоў і вёсак быў узнагароджаны двума медалямі «За адвагу». На польскай зямлі ў вёсцы Кудрычы 20, грамадскай рады нарадовай Заблудаў, Беластоцкага павета, жыве сям'я Уладзіслава Мацкевіча. Праўда, ён сам памёр у 1946 годзе, але там пражывае яго жонка Марыя і сын Уладзіслаў. Я гэтай сям'і многім удзячны. Яна захавала маё жыццё ў час вайны.

У 1943 годзе падчас начной аблавы нямецкія акупанты злавілі мяне і вывезлі на катаржныя работы ў горад Беласток. Мне было тады 16 год. Я прабыў у лагеры чатыры месяцы, а потым, карыстаючы з налёту савецкай авіяцыі на Беласток, я і яшчэ двух маіх сяброў: Павел Касянец і Іван Ляхновіч — мы разам уцяклі з лагера. Блукаліся на лесе галодныя і паўраздзетыя. Потым накіраваліся на вёску. Даведаўшыся, што ў ёй няма немцаў, мы ўвайшлі. Тады я і папаў у сям'ю Мацкевіча. Рызыкуючы ўласным жыццём, Мацкевічы мяне скрывалі. Самі не даядалі, а ўсё дзялілі на нас дзяцей, у тым ліку і мяне. Я быў у іх як свой родны.

Сёння ў 25-годдзе Польскай Народнай Рэспублікі я хачу, каб гэтыя мае словы і маё фота дайшло да маёй дарагой мамы. Цяпер у мяне дзве мамы — родная і вось гэтая польская маці — Марыя Мацкевіч. Няхай яна паглядзіць, якім яна адправіла мяне граміць праклятага фашыста, калі вёску Кудрычы вызваліла Савецкая Армія. Сямейнае маё фота я пастараюся выслаць потым. А гэтае, што пасылаю — з 7 лістапада 1944 года з палковай школы.

Дарагія польскія сябры! Як доўга будзе біцца маё сэрца, а вочы бачыць свет, а рукі як доўга змогуць трымаць ружжо (хоць я і быў ранены на Нарвскім плацдарме, калі мы сталі ў абароне Астралэнкі) я заўсёды буду салдатам і гатовы ў любы час стаць у абароне Айчыны і Вас — дарагія мае сябры.

Як хочацца мне ў гэтае вашае вялікае свята пабываць у гарадах Замброве, Остраве Мазавецкім, Астралэнцы, Беластоку, праз якія я праходзіў з франтам. Надзеюся, што гэта мне калі-небудзь удасца.

Звяртаюся ў Таварыства польска-савецкай дружбы, перадайце гэты ліст і фота названай мною сям'і Мацкевічаў. Яны мяне такім памятаюць, толькі ў цывільнай вопратцы. Хочацца мне, каб вы таксама апублікавалі ў друку маё дзякуй усёй вёсцы Кудрычы, якая мяне тады не выдала ворагу.

Анатоль Яскевіч
(вл)

ПОВЕСЦЬ ПРА РАЙСК

Некалькі год таму назад мы інфармавалі, што варшаўская пісьменніца Марыя Шулецкая рыхтуе повесць пра Райск. Праца над гэтай кніжкай зацягвалася. Пісьменніца сцвярджае, што адда ёй аж 13 год свайго жыцця. На працягу гэтага часу повесць некалькі разоў змяняла свой воблік. Аўтар старалася як найбольш верна аддаць і апісаць геройскія і адначасова трагічныя дзеі вёскі Райск, якая ў повесці завецца Равіскамі. Урэшце аднак пісьменніца астаткова закончыла карпатлівую працу і повесць перадала люблінскаму выдавецтву, якое ў жніўні гэтага года закончыла яе друк. Повесць выйшла пад загалоўкам «Таптаная зямля» («Ziemia deptana»). Незадоўга можна будзе купіць яе ў кнігарнях «Дому кніжкі». Выдадзена яна тыражом у 8 тысяч экзэмпляраў, але ваяводскае прадпрыемства «Дому кніжкі» ў Беластоку заказала для продажу на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства толькі 350 экзэмпляраў. Трэба тады паспяшацца з пакупкай. (вр)

ПАСЛЯ ВЯРТАННЯ

Эстрада «Лявоніха» ў жніўні пабывала на гастролях у Жэшаўскім ваяводстве. «Лявоніха» дала канцэрты ў 21 мясцовасці, дзе слухала іх каля 3 тысяч людзей.

Вось што гаворыць аб уражаннях з гэтай паездкі кіраўнік «Лявонікі» **Янка Крупа:**

— У гісторыі нашай эстрады гэта ўжо трэцяя паездка па-за межы нашага ваяводства. У мінулым «Лявоніха» наведала Ольштынскае і Апольскае ваяводствы. Параўноўваючы з папярэднімі, сёлетняя паездка была больш удалай. Людзі прымалі нас добра. Канцэрты былі ўданымі нават у тых мясцовасцях, дзе паводле тамтэйшых дзеячаў, часта не ўдавалася арганізаваць мерапрыемствы. Хачу сказаць, што на нашых канцэртах пабывалі і замежныя турысты: французы, немцы, амерыканцы і інш. Падобныя ўражанні мае ўвесь наш калектыў. Зразумела, што калі гледачы ветліва прыймаюць, дык сядаеш у машыну пасля канцэрта і хочацца далей спяваць. Калі мы былі ў гардэробе, да нас прыходзілі людзі і часта прасілі расказаць ім шырэй пра беларускі калектыў.

А. Кар.

Вітрына беларускай кніжкі

ДАРАГІЯ ЧЫТАЧЫ!

Уводзім пастаянную рубрыку пад загалоўкам «Вітрына беларускай кніжкі». Хочам у ёй паказваць новыя кніжкі на беларускай мове, якія можна купіць у нашых кнігарнях. Рубрыку пачкілаем з думкай, што перш за ўсё будзе яна служыць настаўнікам беларускай мовы ў школах, а таксама школьным і няшкольным бібліятэкарам.

Для лепшай інфармацыі пры некаторых загалоўках будзем падаваць шырэйшыя інфармацыі аб творы і аўтару. Сёння пераважна метадычная літаратура і падручнікі.

* * *

М. А. Лазарук — Станаўленне беларускай паэмы, Выд. «Навука і тэхніка», Мінск 1968 г., цана 7,80 зл. У кнізе разглядаюцца пытанні станаўлення беларускай паэмы ў першай палове XIX ст. у сувязі з агульным развіццём літаратуры, вызначаюцца важнейшыя этапы гэтага працэсу.

М. А. Лазарук — Тэорыя літаратуры ў школе, Выд. «Народная асвета» Мінск 1967 г., цана 1,50 зл. Дапаможнік для вучняў сярэдняй школы.

«П'есы для школьнай самадзейнасці» — Выд. «Народная асвета», Мінск, цана 3,10 зл. У гэтым зборніку змешчаны нескладаныя для пастановкі на школьнай сцэне аднаактовыя п'есы розных аўтараў.

«Арфаграфічны слоўнік», цана 1,60 зл. Гэта маленькага фармату слоўнік, вельмі добра выдадзены, павінен знайсціся ў руках кожнага вучня асабліва малодшых класаў пач. школы. Слоўнік налічвае каля 4 тыс. слоў.

«Беларуская мова» — падручнік для 3 класа школ з рускай мовай навучання, Мінск 1967 г., цана 2,20 зл.

«Беларуская мова» — падручнік для 2 класа, Мінск 1967 г., цана 1,10 зл.

«Беларуская мова» — падручнік для 4 класа, Мінск 1968 г., цана 1,60 зл.

«Беларуская мова» — падручнік для 7—8 класаў ч. II, Мінск 1967 г., цана 2,40 зл.

«Беларуская літаратура» для 8 класа, Мінск 1968, цана 2,50 зл.

«Беларуская савецкая літаратура» для X класа, Мінск 1968 г., цана 2,70 зл.

Адначасова паведамляем, што пададаныя ў нашай вітрыне кніжкі можна купляць асабіста ў «Domie Książki», Białystok, ul. Kilińskiego 10, заказваць за паштовай платай, і тады заказчык атрымае кніжкі па пошце, а таксама можна заказваць у павятовых кнігарнях. А.К.

СКАРАСНОЕ НАВУЧАННЕ ЗАМЕЖНЫХ МОВАЎ

Веданне замежных моваў з'яўляецца амаль неабходнасцю ў сучасным жыцці. Справа аднак у тым, што пры дапамозе зараз прымяняемых метадаў навучання чужых моваў на арганізаваных у нас курсах, мовы гэтай можна навучыцца не раней чым праз 2—3 гады. Гэта задоўга. Ці ёсць спосабы хуткага, скажам за месяц, авалодання замежнай мовай? Аказваецца, што так.

Замежнай мовы можна навучыцца за 30 дзён пры занятках 4 гадзіны ў дзень. За гэты час курсант атрымлівае запас у дзве тысячы слоў у размоўных фразах. Пасля заканчэння курса ўдзельнікі могуць свабодна гаварыць у рамках прысвоенага слоўніка, чытаць газеты, кніжкі.

Такі метад навучання апрацавана ў Балгарыі, а звязаны ён з прозвішчам балгарскага лекара Георгія Лазанава, які зараз стаіць на чале Навучна-даследчага цэнтра па сугесталогіі пры міністэрстве асветы НРБ. Трэба дадаць, што ў Балгарыі пры дапамозе гэтага метаду навучана замежнай мове больш 1.500 чалавек.

У чым жа заключаецца гэткая сістэма адукацыі? Доктар Г. Лазанаў гаворыць, што звязаны ён са з'явай гіпермнезіі (надзвычайнага запамятання). Абычна гэтая з'ява назіраецца ў выключных выпадках. Аднак практыка даказала, што свядома можна стварыць такія ўмовы ў працэсе навучання, што гіпермнезія станецца не выключэннем, але правілам.

Апрацаваны Г. Лазанавым метад не мае нічога супольнага ні з гіпнозам, ні з сугестыяй у часе сну. Проста на занятках ствараецца такія ўмовы, пры якіх чалавек пераконваецца, што яго здольнасці, яго памяць авалодаюць на многа большымі магчымасцямі, чым звычайна прынята лічыць і чым лічыць ён сам. У гэтай методыцы аграмадную ролю адыгрывае аўтарытэт, інтанацыя, спакойнае акружэнне, музычны фон і т. п.

Др Лазанаў сцвярджае таксама, што «хуткае» навучанне замежнай мове не толькі не адбіваецца дрэнна на здароўі, але дапамагае яму. Медыцынскія назіранні даказалі, напрыклад, што тыя, хто скардзіўся перад пачаткам заняткаў на розныя недамаганні нервовага характару, пазбег іх. У працэсе заняткаў слухачы не толькі не мучацца, але як бы адпачываюць, адчуваюць прыплыў сіл і энергіі, хаця многія з іх вучацца пасля нармальнага дня працы.

Заняткі праводжаныя апісаным вышэй метадам можа весці кожны настаўнік. Але для гэтага ён абавязкова павінен авалодаць комплексам псіхолага — метадычных прыёмаў, якія называюцца сугесталогіяй.

У Сафіі плануецца адкрыць школу, дзе навучанне ўсіх прадметаў вырашана весці на ўказанай методыцы. Гэта абазначае, што апрацаваны балгарскімі вучонымі метад навучання можна прымяняць пры навучанні такіх прадметаў як: алгебра, матэматыка, фізіка і іншыя.

А. Кар.

У апошнім часе ўвагу палітычнага свету прыцягнула да сябе арабская краіна ў Паўночнай Афрыцы — Лівія, дзе ў бескрывавай рэвалюцыі звержана манархія і ўстаноўлена рэспубліканская ўлада.

Багаццем краіны з'яўляецца нафта, адкрытая не так даўно (велізарныя залежы) і эксплуатаваная замежнымі кампаніямі.

На першым здымку вы бачыце разваліны збудаванняў эпохі рымскага панавання ў Трыпалітаніі (акруга Лівіі). На другім — вуліцу сталіцы — Трыпалі.

ВАЛЯР'ЯН

Гэта трывяністая расліна з дробнымі бледна-ружовымі пахучымі кветкамі расце на вільготных лугах, паміж хмызнякоў на балотах, на ўзлесках і ў ярах. З лячэбнымі мэтамі выкарыстоўваюцца карнявішчы і карэнні. Яны ўтрымліваюць да двух працэнтаў эфірнага масла, якое мае складаны эфір барнеол і ізаваляр'янавую кіслату, камфен, пінен і іншыя тэрпены. Акрамя эфірнага масла, у карэннях і карнявішчах ёсць свабодная валяр'янавая кіслата, алкалоіды валярын, хітынін і інш.

Збіраюць карнявішчы і карэнні валяр'яна ранняй вясной да з'яўлення лістоў або восенню, калі ўжо асыплецца насенне, а лісты і сцябло пачнуць жоўкнуць і адміраць. У гэты перыяд падземная частка валяр'яна дае найбольш каштоўную сыравіну для вырабу лякарстваў. Выкопваць карнявішчы трэба разам з іх шматлікімі прыдаткавымі карэннямі. Корань ачышчаюць ад зямлі і прамываюць у вадзе. Пасля гэтага двое сутак карэнні прасушваюць на паветры, а потым — у цёплых памяшканнях або ў печы пры тэмпературы 30—40 градусаў. Каб не перасушыць карэнні, іх трэба часцей пераварочваць.

Прэпараты з валяр'яну выкарыстоўваюць у медыцынскай практыцы як заспакойваючы сродак пры нервовых захворваннях.

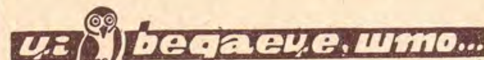
У народнай медыцыне ўжываюцца водныя адвары валяр'яну пры нервовых растройствах, галаўным болю, для апетыту.

Суп бульбяны з баранінай

На мясе і касцях зварыць булён. Калі мяса стане мяккае, пасаліць, дадаць памытую і ачышчаную гародніну, працягваць варку. Бульбу абмыць, абабраць, нарэзаць на кубікі, пакласці ў працэджаны булён, зварыць. Суп заправіць светла-залацістай мучной запраўкай, дадаць мяса, нарэзанае на кубікі. Прыправіць часнаком, расцёртым соллю і перцам. Усыпаць накрышанае зяленіва пятрушкі. Замест мучной запраўкі можна забяліць суп смятанай.

На 300 г мяса з касцямі — 200 г гародніны, 500—600 г бульбы, 1 3,4 л вады, 30 г тлушчу, 20 г мукі, 1—2 зубкі часнаку, перац, соль, 1 лыжка пакрышанага зяленіва пятрушкі.

...апошні вандруючы голуб (горлінка) загінуў у няволі ў заалагічным садзе Цынцінаці (Агайо, ЗША) 1 верасня 1914 года.

...першае месца ў спісе выміраючых жывёл належыць яванскім насарогам. Іх засталося ўсяго 24.

Чвэрць стагоддзя назад

УКРАЛІ АФІЦЭРА

З кожнай гадзінай вораг сціскаў кальцо вакол паўстанцаў. Я знаходзіўся ў цэнтральнай частцы горада, на вуліцы Хожай.

Падвал, у якім мы з маёрам Сенкам абмяркоўвалі становішча ў Варшаве, калаціўся ад выбухаў — білі шасціствольныя мінамёты. Білі так, што, як кажуць, носа не высунеш. Такая абстаноўка ўскладняла маю работу, але, як бы там ні было, я дзейнічаў.

Аднойчы ноччу, запрасіўшы да сябе польскіх таварышаў, я выказаў даволі цікавую ідэю аб тым, як украсці нямецкага афіцэра: «язык» патрэбен быў дазарэзу.

Юзэф паківаў галавой.

— Гэта вельмі складана.

— Але ажыццявіма, — запярэчыў я. — Паспрабуем?

— Добра, паспрабуем...

Мы спусціліся ў падзямелле і па каналізацыйных трубах дабраліся да штаба обергрупенфюрэра, камандуючага варшаўскім гарнізонам. Прыадкрыўшы чыгунную крышку люка, выглянулі. Нікога каля штаба, акрамя вартавых. Якая няўдача! Доўга заставацца тут нельга было, таму што гітлераўцы час ад часу кідалі пад люкі гранаты, пускалі газы, баючыся нападзення паўстанцаў.

Але... цярпенне. У той жа дзень мы паўтарылі свой маршрут пад горадам. І зноў няўдача. Давялося яшчэ раз зрабіць тое ж самае. І яшчэ. І нарэшце...

Гэта здарылася падвечар. Назіраем, прыўзняўшы люк. Грузавая машына. Салдаты згружаюць мэблю. Яшчэ дзве такія ж машыны прыйшлі. Са скрынямі. Раптам — легкавыя, тры штукі. Яны падкацілі да цэнтральнага пад'езда. Вядома, прыбыў хтосьці з начальства. Але хто? Нам патрэбна была важная персона, ні больш, ні менш.

З машыны высыпалі афіцэры і накіраваліся ў штаб. Мы падрыхтаваліся. Чакаем. Дзесяць мінут... дваццаць... трыццаць... Бачым, двое з партфелямі выходзяць са штаба і прама да машыны, да той, што стаяла паблізу нашага люка. Тут жа мы аднаго з іх схапілі за ногі — і ў падзямелле. Ён нават не паспеў крыкнуць. А другога, які ўзняў трывогу, Юзэф зваліў аўтаматнай чаргой.

Калі мы па каналізацыйнай трубе адышліся метраў на трыста, ззаду пачуліся выбухі гранат. Гітлераўцы схамянуліся, але позна.

Афіцэр, капітан па званню, аказаўся цяжкім. З цяжкасцю прыцягнулі мы яго ў размяшчэнне паўстанцаў і пачалі прыводзіць у прытомнасць. Медсястра перавязала яму невялікія драпіны. Высветлілася, што ён афіцэр штаба дывізіі, размешчанай за горадам, у раёне Акентэ. Якая гэта дывізія, чым узброена і якія яе мэты, мы даведаліся з дакладнай запіскі, якую я знайшоў у партфелі капітана.

На допыце капітан расказаў, што яны ўмацоўваюць абарону свайго ўчастка і што ў Варшаву перакінуты з Італіі і Францыі абаронныя злучэнні «Вікінг» і «Мёртвая галава». Акрамя таго, з Захаду прыбылі танкавыя часці.

Усе гэтыя звесткі былі важныя, і я неадкладна перадаў іх па радыё нашаму камандванню ў Цэнтр.

ВЫХАД АДЗІН — ЦЕРАЗ ВІСЛУ

Калі стала вядома, што Бур-Камароўскі і яго прыбліжаныя вырашылі перадаць паўстаўшых у рукі гітлераўцаў, і калі ўсе звесткі аб праціўніку былі мною сабраныя, я прыняў рашэнне пакінуць Варшаву. Шлях быў адзін — да Віслы па каналізацыйных трубах. А там цераз раку ўплаў да сваіх.

У падрыхтоўцы да выхаду з Варшавы мне вельмі многа дапамог палкоўнік Багуміл. Ён забяспечыў мяне схемай каналізацыйных труб, што працягваліся ад Віслы.

Са мной пайшоў Юзэф. Свецячы ліхтарыкам, ён першы спусціўся ў каналізацыйны калодзеж. Адразу ж да пояса апусціўся ў вадкую гразь. Я сунуў пісталет у нагрудную кішэню і спусціўся следам за Юзэфам. Ледзяны смурод хлынуў за халявы, намоклыя штаны прыліплі да ног.

— Запалі ліхтарык, — сказаў Юзэф.

Мы пайшлі, падняўшы рукі над багнай, якая гойдалася. Пад ногі траплялі нейкія жалязякі, асколкі бітага шкла. Праменні нашых ліхтарыкаў скакалі ў вузкай сціснутай прасторы, выхопліваючы з халоднай імглы слізкія сцены, трубы помпаў, якія даўно бяздзейнічаюць. Зрэдку даносілася да нас глухое ракатанне.

— Страляюць! — парушыў цішыню Юзэф. — Езус Марыя! А што калі далей тунель забіты граззю?

Тунель звузіўся, і, адчувалася, не вельмі крута пайшоў у пад'ём.

Мы ішлі да таго месца, дзе галоўны тунель разгаліноўваўся.

Юзэф шапнуў:

— Гітлераўцы над намі. Каб не напароцца...

Неўзабаве мы пачулі далёкія галасы. Я спыніўся і выключыў ліхтарык.

— Гэта вельмі далёка, — супакойваючы сказаў Юзэф. — Магчыма, нашы... з іншых атрадаў. Або цывільныя.

Нечаканы грукат аглушыў нас. Здавалася, што над намі з шалёнай хуткасцю пранёсся поезд. Мінута цішыні... Потым наперадзе замільгацелі частыя ўспышкі, і той жа грукат зноў пранёсся над галавой. Па ўспышках я зразумеў: б'юць з кулямёта. Мы ніцьма ляглі ў ледзяную гразь, выключылі ліхтарыкі.

— Гітлераўцы... — данёсся з цемры асцярожны шэпт Юзэфа. — У абодва

ТРЫБУНА чытачоў

УРАЧЫСТЫ ПАЧАТАК

2-га верасня г.г. у гайнаўскім беларускім ліцэі адбыўся ўрачысты пачатак школьнага года. Вучні і настаўнікі сабраліся ў спартыўнай зале, дзе выслухалі прамову дырэктара ліцэя мгра А. Іванюка. Усе вельмі ветліва прывіталі першакласнікаў, якія ў гэтым годзе пачалі навуку ў ліцэі.

Пачатак школьнага года ў гэтым годзе вяжацца з 30-тай гадавінай наезду нямецкіх фашыстаў на Польшчу. Гайнаўскія школы гэты дзень правялі ўрачыста.

Ітак, каля 12 гадзіны моладзь беларускага ліцэя, як і многія іншыя гайнаўскія школы, была на стадыёне «Пушча». Там выслухалі прамову і памашыравалі на вайсковыя могілкі. Многія вучні неслі белачырвоныя сцягі. Над магіламі загінуўшых у час II сусветнай вайны быў прачытаны рэферат, а салдаты аддалі ганаровы салют. Пад канец вучні паклалі на магілах кветкі.

Моладзь гайнаўскага беларускага ліцэя здаўна апякуецца магілай савецкага салдата, які загінуў у барацьбе за Гайнаўшчыну.

Люба Ярашэвіч
бел. ліцэй у Гайнаўцы

СТАРШЫНЯ ГУРТКА ЗМВ

Юрка Левацюк з Аўгустова, што ў Бельскім павеце, функцыю старшыні гуртка Саюза вясковай моладзі выконвае ад двух год. Раней гурток быў малы па колькасці членаў, быў неактыўны, мала арганізавана там мерапрыемстваў. За перыяд старшынства Юркі Левацюка гурток значна павялічыў колькасць членаў і зараз налічваецца ў ім 65 асоб. Пад яго кіраўніцтвам гурток арганізуе шмат безалкагольных вечарын, «бівакаў» над Нарвай, шахматныя і брыджавыя турніры. Гурток запрашае на сваю сцэну аматарскія калектывы, арганізуе цікавыя сустрэчы.

Па былым прэзідыуме ГРН гурток атрымаў памяшканне (ГРН перанесена ў Бельск). Адрамантаваў яго і арганізаваў у ім свой клуб. Гурток шмат аказаў дапамогі ў арганізаванні дзіцячага падчас палявых работ. Падчас жніва гурток прыступіў да акцыі «Кожны колас на вагу золата» — і дапамагаў у працы старым людзям.

Юрка Левацюк працуе ў адной з устаноў Бельска Падляшскага. Пасля працы на ўстанове працуе разам са сваёй маці на некалькігектаровай гаспадарцы і вядзе яе даволі добра. На адзін гектар зямельных угоддзяў Юрка выкарыстоўвае больш як 120 кг NPK і таму ўраджаі ў яго заўсёды высокія. У высагаспадараваны вольны час займаецца грамадскай працай.

В. Фалькоўскі
Бельск Падляшскі

СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧЫ ГУРТОК У АЛЬХОЎЦЫ

Сельгасгурток у Альхоўцы быў заснаваны ў 1961 годзе. Цяпер у гуртку 52 гаспадары. У гэтым годзе чыстага даходу выпрацаваў гурток каля 4 тысяч злотых. Гурток мае толькі млын-шрутоўнік, сячкарню, абмалотачны агрэгат і рухавік на нафту, крайзегу. Члены праўлення гуртка Сяргей Сачка — старшыня, Юрка Раманчук — скарбнік і Янка Скепка — сакратар, належна дбаюць аб сельскагаспадарчыя машыны. Напрыклад, абмалотачны агрэгат служыць жыхарам Альхоўкі і пабліскай вёсцы Забрады. Ужо 8 год агрэгат працуе без рамонту. Таксама многа гадоў служаць і іншыя машыны.

Ц. Я.
Альхоўка

Дарагое Сэрцайка!

Маю 23 гады. У войску не быў, бо захварэў на туберкулёз. Нядаўна я пабываў даўжэйшы час у санаторыі. Там пазнаёміўся з Аняй, якая таксама прыехала лячыцца. Я вельмі пакахаў Аню, не бачу проста жыцця без яе. Яно тады было б пустое, сумнае, безнадзейнае. Аня таварыла таксама, што мяне кахае. Мы дамовіліся пажаніцца, нават назначылі тэрмін шлюбу (за 2 месяцы). Там было так весела. Мы заўсёды знаходзіліся разам. У Ані ёсць толькі маці. Аня не хацела згадзіцца, каб выехаць да мяне, бо я зусім з іншага ваяводства. Тады мы вырашылі, што, дзе будзем жыць, вырашым потым. Гэта ж справа далейшая. Пасля нейкага часу мы раз'ехаліся дамоў. Пасля прыезду дамоў я выслаў да Ані пісьмо, адказу не атрымаў. Потым другое, і зноў тое ж самае — адказу не было. Не ведаю, што рабіць: ці яшчэ пісаць, ці паехаць, ці ўвогуле забыць (але гэтага не змагу). Парай, дарагое Сэрцайка.

Валодзя з Бельшчыны

Валодзя! Не пішаш, колькі ўжо часу чакаеш на адказ, бо чаканне на пісьмо ад каханай, выдаецца вельмі доўгім. Аднак, калі сапраўды задоўга, раю табе паехаць да Ані. Мо здарылася якая-небудзь вельмі важная справа, якая не дазваляе Ані заняцца сваімі справамі. Так ці інакш, лепш будзе, калі высніш справу на месцы.

Сэрцайка

МАЛАДЫЯ Ў ОГП

30 студэнтаў Медыцынскай акадэміі ў Беластоку працавала ў жнівені ў добраахвотнай брыгадзе працы ў Чарлянцы. Групай апекавалася асістэнтка Аліна Мазур.

Моладзь рыхтавала ямы пад саджанцы, працавала пры ачыстцы лясных «шкулак» і маладых пасадак. Працу дзяліў падляснічы Зенобіуш Больчак. Пасля працы наступаў заслужаны адпачынак. Студэнты пазычылі ў Гайнаўцы музычныя інструменты і пачалі арганізаваць у сябе не толькі танцавальныя вечарыны, але і мастацкую частку, конкурсу, згадуй-згадулі і г.д.

Да гуфца прыязджала аб'язное кіно, прыязджалі прадстаўнікі павятовых улад у Гайнаўцы, лектары гайнаўскага праўлення Таварыства паўшэхных ведаў. Праводзіліся цікавыя сустрэчы.

У вольны час моладзь наведала Белавежу, белавежскі парк, белавежскія музеі і рэзерват зуброў.

Праца ў ОГП пасадзейнічала наладжванню сяброўскіх кантактаў паміж студэнтамі і моладдзю з Чарлянкі. Моладзь з Гуфца аказалася вельмі сардэчнай.

Янка Цалушэцкі
Новае Ляўкова

АГРАНОМ ХАРКЕВІЧ

Аляксандр Харкевіч з Міхноўкі з'яўляецца аграномам у грамадзе Старое Ляўкова. Апякуецца ён двума калектывамі сельскагаспадарчай падрыхтоўкі II ступені ў Ляшуках і Старым Ляўкове, якія разам налічваюць 26 асоб. Пад яго наглядам гэтыя калектывы вялі дасведчыя палеткі, бралі ўдзел у гадаўляных конкурсах, павялічвалі жывёлагадоўлю. Аляксандр Харкевіч апраца таго вядзе кансультацыйны пункт для калектываў сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Старым Ляўкове. Агроном разам са сваім бацькам працуе на 6-гектаровай гаспадарцы. Гаспадараць па-сучаснаму. Мае 5 кароў. Да дання іх выкарыстоўвае электрычную дайку. Мае шмат уласных сельскагаспадарчых машын. Усе работы на гаспадарцы Харкевічаў механізаваны.

Віталіс Назарук
Гайнаўка

КАБ НЕ БРАКАВАЛА

У Дубічах Царкоўных у мясцовым сельгасгуртку ідзе работа пры дастаўцы мінеральных угнаенняў да тутэйшага складу.

Гэтыя ўгнаенні знаходзяцца ў ГС-е ў Кляшчэлях і адтуль сюды дастаўляюцца трактарамі сельгасгуртка.

Тут сяляне купляюць угнаенні і высяваюць іх пад азімае збожжа.

ЯШЧЭ КРОК НАПЕРАД

У Дубічах Царкоўных у хуткім часе распачнуцца работы пры будове мураванага будынка, дзе будуць змяшчацца прэзідыум і медычны пункт.

Падрыхтоўчая праца ўжо заканчваецца. Ініцыятарам гэтай карыснай будовы з'яўляецца мясцовая ГРН.

М. Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

«НІВА» — ВАШ НАЙЛЕПШЫ ПРЫЯЦЕЛЬ. ЧЫТАЙЦЕ І РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ «НІВУ»!

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Дубіны
„Doktór Crippen przed sądem" (angl.), „Czarny mustang" (USA), 4—5. 10.

Нараўка
„Milcząca gwiazda" (polski), blondynki" (czeski), 30.9.—5.10. -- 5.10.

Нарва
„Na Rusi (radz.), „Miłość „Tak się zaczęło" (NRD), 30. 9.

Чыжы
„Susza" (brazylijski), „Spieniony nurt" (węgierski), 30.9.—5.10.

Дубічы Царкоўныя
„Skradziono bombę" (rumuński), „Trzynastego nocą" (bulg.), 30.9—5.10.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Браньск
„Jezioro starej sowy" (NRD), 30.9.—1.10., „Wojenka, wojenka" (rumuński), 2—3 10. „Stawka większa niż życie" (polski), 4—5.

Боцькі
„Statek z dynamitem" (rumuński), „Światło na twarzy" (węgierski), 1—5.10.

Орля
„Salto" (polski), „Testament Agi" (węgierski), 1—5.10.

Райск
„Tabliczka marzenia" (polski), „1914—1918" (węgierski), 1—5.10.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Bokser" (polski), „Człowiek z M-3" (polski), 30.9.—3.10.

Міхалова
„Cyrk jedzie" (USA), 30. 9. — 1.10. „Gorące lato" (jugosł.), 2—3 10. „Biały pokój" (bułg.), 4—5 10.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Tygrys lubi świeże mięso" (franc.), 30.9.—1.10. „Fan, fan, tulipan" (franc.), 2—3 10. „273 dni poniżej zera" (polski), 4—5.10.

Янаў
„Maskarada szpiegów" (angl.), „Za frontem" (radz.), 1—5 10.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Ludzie w hotelu" (USA), 1—5. 10.

Мельнік
„Wehikuł czasu" (USA), 30. 9. —1.10. „Manewry Dniepr" (radz.), 2—3. 10. „Maskarada szpiegów" (angl.), 4—5. 10. 40

Мілейчыцы
„Popioły" I-II s. (polski), „Ostatnie dni" (polski), 30.9.—5.10.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Żyrafa w oknie" (polski), „Taki duży chłopiec" (radz.), 1—5. 10.

бакі па трубе страляюць. Спусціліся ў назіральны калодзеж кулямётчыка... Трэба яго зняць!

Мы доўга паўзлі ў апраметнай цемры. Паўзлі паволі, з частымі прыпынкамі, напружваючы слых да звону ў вушах. Яшчэ двойчы над нашымі галовамі пранесліся грымучыя ліўні куль...

Раптам за вуглом спераду ў нас успыхнула яркае святло. Зусім блізка я ўбачыў падвясную пляцоўку і гітлераўца з ліхтарам у руцэ. Ужо цэлячыся ў яго, разглядзеў за ім другога, з аўтаматам. Яны таксама ўбачылі нас. Пярэдні са стукам паставіў ліхтар і прыпаў да кулямёта.

Я націснуў спуск і ледзь не выпусціў ППШ ад грукату сваёй жа чаргі. Гітлераўцы адкрылі бязладны кулямётны агонь. Яны штосьці крычалі нямым галасам, а калі мы былі ўжо метраў за пяць ад назіральнага люка, нас моцна аглушыла выбуховай хваляй. Гэта немцы пачалі кідаць услед гранаты.

Калі мы выбраліся з вадкай гразі на сухое, Юзэф прыціснуўся спіной да сцяны, але не ўтрымаўся, слізгануў па ёй і сеў, выцягнуўшы ногі.

— Пляча нешта пабольвае... — сказаў ён. — Я зараз, толькі адпачну мінутку...

Мне не хацелася асвятляць яго, па голасу было чуваць, што ён вельмі змучан. Няма чаго рабіць, прысеў побач і я, расслабіў мышцы, паклаў на калені галаву.

Зноў загрукатала далёка ззаду нас. Відаць, гітлераўцы змянілі кулямётны разлік. Юзэф устаў і няўпэўнена пакрочыў уперад, горбячыся, мацаючы здаровай рукой па сцяне. Нечакана пальцы яго расціснуліся, і ліхтарык выпаў у гразь. Юзэф ахнуў, хацеў шукаць...

— Не трэба, — сказаў я. — Хопіць аднаго.

Гэта згуба была нам, бадай, на карысць: рука Юзэфа вызвалілася, і ён пачаў рухацца больш упэўнена.

Я таксама вельмі стаміўся. Мы ішлі, выкідваючы ўсё лішняе. Я скінуў рамень, а потым зняў і ўтапіў палявую сумку.

Мы ішлі да раздарожжа. Шырокі тунель тут раздвойваўся і пераходзіў у дзве вузкія трубы. Юзэф папрасіў у мяне ліхтарык, пасвяціў, абмацаў сцяну. Аб чым ён думае?

— Хутка Вісла, — шапнуў ён.

Потым мы зноў ішлі побач па шырокім тунелі. Падоўгу адпачывалі, цесна прыціснуўшыся адзін да аднаго. І зноў ішлі...

Пах, дзіўны і незразумелы, ударыў мне ў твар. Юзэф засяпшаўся. Я ледзь паспяваў за ім... І толькі тады, калі штосьці лёгкае зноў дакранулася да мяне, я зразумеў, што гэта свежы ветрык асенняй ночы...

Над намі было зацягнута выратавальнымі хмарамі неба, шмат паветра, цішыні. А там, за шырокай ракой, што цьмяна адсвечвала, чарнела Прага, там былі нашы.

— Ну, Юзэф, агонь, падземныя трубы і чортавы зубы мы прайшлі! — вырвалася ў мяне. — Цяпер у ваду!

Я пачаў распранацца. Калоцячыся ад холаду і хвалявання, азірнуўся на Юзэфа. Ён ляжаў на жываце, падпёршы твар далонямі. Глядзеў у бок Прагі. Берагу не было відаць, але ўдалечыні былі бачны блакітныя промні нашых пражэктараў, і неба асвятлялі ўспышкі — стралялі гарматы.

— Юзэф!

Ён сеў. Твар здаваўся шэрым у цемнаце, толькі блішчэлі вочы.

— Так... — працягла сказаў ён. — Гэтыя пяцьсот метраў будуць не лягчэйшыя за тыя кіламетры, якія засталіся ззаду...

— Пройдзем і гэта!

Мы асцярожна спусціліся па нахіленай трубе ў ваду.

Над Варшавай стаяла цёмная зарава, але выстралаў не было чуваць. Бой грымеў на поўнач ад Прагі, на тым баку.

Хуткае цячэнне ракі панесла нас уніз, але мы не трацілі сіл на тое, каб з ім змагацца. Яно нам нават дапамагала. Мы стараліся плысці без усплёскаў і шмат разоў зміралі, з галавой апускаючыся ў ваду, калі над Віслай узляталі ракета. У адным месцы мы наплылі на водмель. Пасталі, крыху аддыхаліся, прайшлі колькі можна было і паплылі зноў.

На наступную раніцу я далажыў Маршалу Ракасоўскаму, што баявое заданне выканаў.

У наступным нумары — новая хвалюючая аповесць (дакументальная) пра вайну (падзеі адбываюцца і на Беласточчыне).

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. H-1 NAKŁAD 5861

Мы вышэй гэтага

Наша чарцёжніца Аня нарадзіла сына.

А мужа ў яе няма. І не было.

Ну, магчыма, у іншым калектыве гэта выклікала б гутаркі. Магчыма, плёткі. І нават вывады. Карацей гаворачы, усхвалявала б і ўзбударажыла.

Але гэта ў іншым калектыве. А ў нашым як быццам нічога не здарылася, як быццам бы Аня і не нарадзіла, як быццам бы і муж у яе ёсць.

— Тое, што Аня нарадзіла, — гэта факт, — сказаў старшыня рады закладовай аддзела. — І тое, што мужа ў яе няма, — таксама факт. Але хоць Аня нарадзіла і без мужа, наш калектыў вышэй гэтага. Яе дзіця — наша дзіця.

Усе горача заапладзіравалі і скалаліся па дваццаць злотых на падарунак.

На наступны дзень на стале ў Ані сядзеў вялікі плюшавы мядзведзь, і ўсе мы па чарзе цалавалі шчаслівую маму.

— Хоць ты, Аня, нарадзіла і без мужа, — гаварылі мы, — наш калектыў вышэй гэтага. Мы акружым цябе апекай, мы не пакінем цябе адну.

Яшчэ праз дзень у сценгазеце прадпрыемства пад рубрыкай: «Увага: чуласць!» з'явіўся артыкул, у якім расказвалася аб тым, што чарцёжніца Аня С. нарадзіла сына, што гэта вялікае шчасце ў жыцці кожнай жанчыны і што шчасце гэта не было азмрочана нават тым, што Аня нарадзіла сына без мужа, не азмрочана таму што калектыў аддзела праявіў чулыя адносіны да Ані, акружыў яе ўвагай і апекай.

У канцы артыкула гаварылася: «Высакародная ініцыятыва аддзела павінна быць падтрымана ўсім калектывам прадпрыемства. Хай кожны падыдзе да Ані С., скажа ёй цёплае слова, і тады Аня зусім забудзе аб тым, што яна нарадзіла без мужа».

...Цэлых два гады мы акружалі Аню ўвагай і не пакідалі яе ў бядзе.

А ў мінулую нядзелю Аня выйшла замуж. Трапіўся ёй добры хлапец, палюбілі яны адзін аднаго, і згулялі мы ім вяселле.

Устаў наш начальнік аддзела і сказаў тост:

— Хоць у свой час Аня і нарадзіла без мужа, — сказаў ён, — наш калектыў аказаўся вышэй гэтага!

І мы закрычалі: «Горка!»

Арк. Інін, Л. Асадчук

НІЎКА

— Як вырасцеце, таксама будзеце магчы насіць каляровыя зграбныя сукенкі.

ПА-СУСЕДСКУ

Купіў, каб бліжняга даняць,
Іван трубу басовую,
І кожны дзень гадзін па пяць
Суседа «выпрабоўвае».
Сцяпан набыў ружжо — што гром,
І як трубу пачуе,
То пад Іванавым акном
На вераб'ёў палюе.
Сцяпан давёў Івана
Да кропель валяр'яны,
А сам ад «палявання»
Дайшоў да заікання.

М. Скрыпка

—Глядзі сабе пад ногі!

ПРАМОЎЦА

Прамоўца: — Я доўга трэніраваў свой голас, каб было чуваць усюды...

Голас з залы: — Гаварыце, калі ласка, гучней! Нічога не чуваць.

ЧАМУ

Яна: — Чаму ты размаўляеш у сне?

Ён: — Таму, што гэта адзіная магчымасць, якую ты мне дазваляеш.

ЯКОЕ

— Якое вы ведаеце самае лепшае дасягненне хіміі? — спытаў прафесар у студэнта.

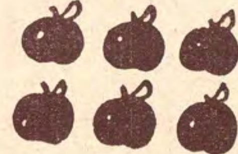
— Бландзінкі, — адказаў той.

З ТУРЭЦКАГА

— Як слон, які залез на дрэва, злезе на зямлю?

— А ён учэпіцца за якінебудзь ліст і будзе чакаць да восені.

Талаваломка

Да гэтых шасці яблык дабаўце яшчэ два, але размясціце іх так, каб атрымалася 6 радоў — па 3 яблыкі ў кожным радзе.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:
Е = 6 (Шостая літара алфавіта)
К = 12 (Дванаццатая літара алфавіта)
Р = 18 (Васемнаццатая літара алфавіта)
Ц = 24 (Дваццаць чацвёртая літара алфавіта)

У РЭСТАРАНЕ

Дырэктар рэстарана кажа п'янаму кліенту, які не хацеў плаціць за вячэру:

— Калі вы зараз жа не заплоціце, я паклічу міліцыянера!

— Няўжо? А хіба вы верыце, што ён згодзіцца заплаціць замест мяне?

УЗНАГАРОДЫ

На кінафестывалі ў Канах гутараць два сцэнарысты:

— Усім дасталіся ўзнагароды: рэжысёрам, акцёрам, апаратарам... Не разумею, чаму толькі не ўзнагароджваюць гледачоў?

— Гледачоў?.. За што?

— За цярплівасць.

— Жонцы даў слова, што рука мая больш не дакранецца да чаркі...

ПРОСТА

— Вашы блізняты вельмі падобныя. Як вы іх адрозніваеце?

— Вельмі проста. Валодзька ўмее лічыць да 100, а Мішка — толькі да 50.

НА ШТО

Звоніць тэлефон. Дзіцячы голас гаворыць:

— Доктар, я — Алесь. Ці не прыйшлі б вы да мяне дадому?

— А на што ты хварэеш?

— Хваробы ў мяне розныя бывалі. А сёння я быў непаслухмяны, мне не дазволілі выходзіць з дому. А мне, разумееце, сумна...

У МАГАЗІНЕ

Адзін селянін прыйшоў у магазін і, убачыўшы піжамы, спытаў:

— А гэта што такое?

— Гэта піжамы, — адказаў прадавец. — Іх апранаюць у начны час. Будзеце купляць?

—Навошта? — здзівіўся селянін. — Я ноччу нікуды гуляць не хаджу.

Без слоў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ларысы, Люсі, Ніны, Надзі, Мані з вёскі Кузава, Тамары і Ліды з Плюшч, Валі з Альхоўкі, Любы Назарук і Марысі Мінюк з Градочна, Іркі, Галі і Зіны Аверчук, Галі Кіндзюк, Марыі Алейнічак, Раі Бяднарскай, Ніны Краўчынскай з Пасталова, Л. Каліноўскай з Падзалук, Лількі Краснадэмбскай з Паўлаў, Тосі, Валі і Ані з Малінікаў і Сяргея Місеюка з Бельска-Падляшскага змяшчаем песню п.з.

PIĘKNE DNI

Nie wiesz nawet ile ci zawdzięczam
Byłam sama ja, ty byłeś sam.
Nie umiałabym odszukać szczęścia
A ty sprawiłeś, że smak jego znam.

Refren:

To były piękne dni
Po prostu piękne dni.
Nie zna już dziś kalendarz takich dat,
Wtedy uczyłeś mnie wymawiać imię swe.
Wtedy rzuciłeś dla mnie cały świat.

Uczuć dzisiaj czas już nie odmierza.
Miłość nie trwa tak jak dawniej wiek.
Szczęście kilku dniom się dziś powierza,
Bo one mogą nadać życiu sens.

Refren: To były... itd.

Jeśli jeszcze kiedyś się spotkamy
Może w moich oczach będą łzy.
Bo nie łatwo żyć jest wspomnieniami
Słowem ja zastąpić słowo my.

Refren: To były... itd.

СУЧАСНАЯ МОЛАДЗЬ

У вагон поезда на поўным хаду ўскоквае малады чалавек з невялікім чамаданам і ў знямозе садзіцца на падлогу.

— Не тая цяпер моладзь, — уздыхае пажылы пасажыр. — Памятаю, у яго гады я бег за кур'ерскім цэлых пайкіламетра з чашкай кавы ў руцэ і, дагнаўшы поезд, быў свежы, як кветачка.

— Вы не маеце рацыі, — запярэчыў, пераводзячы дух, малады чалавек. — Я спазніўся на гэты поезд яшчэ ўчора вечарам.

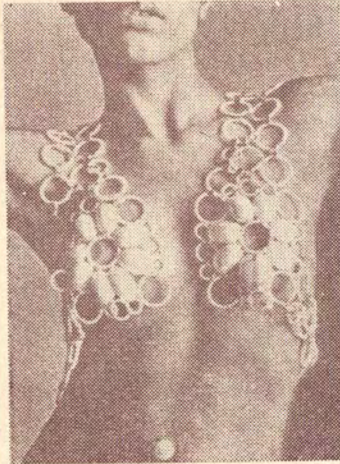
Многія думаюць, што яны дасканалыя, бо не паддаюцца на ўдасканаленне.

Навінкі моды

Лопнуў пузыр з паказамі калекцый на асенне-зімовы сезон. Нядаўна друк паведамляў аб месяцавых мадэлях рымскіх дыктатараў моды. Але, як відаць на здымку, і ў Парыжы Месяц зрабіў уплыў на праектантаў. Гэта мадэль з... метала.

З іншых экстравагантнасцей варта адзначыць, прапанаваныя ў Парыжы на бягучае гарачае лета, лёгкі мадэль з... жамчужын, а ў Лондане ўпрыгожванне вачэй пялёсткамі штучных кветак прапітаных густымі вейкамі з сапраўдных валасоў.